

Jälle kooli ja lasteaeda! lk 2 / Politseinik soovitab: metsa minnes olgu laetud mobiiltelefon alati kaasas lk 11 / Eesti külade XII Maapäev toimus 4.–6. augustil Vana-Võidus lk 12–13

EESTI VABARIIK
18

„Eesti, Eesti, Ela Sa!” /Martin Lipp

KUTSE

Olete palutud osalema riigivanema ja välisministri Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamisele pühapäeval, 3. septembril 2017. a

12.00 Mälestuskivi avamine Mursil, Jaan Tõnissoni sünnikohas

12.45 Näituse "Eesti riigimehed" avamine Kalmetu Põhikoolis

13.00 Kontsert ja ajalookonverents

"Jaan Tõnisson- eestluse isa" Kalmetu Põhikoolis

*Viljandi Vallavalitsus *Viljandi muuseum *Jaan Tõnissoni Selts

*Tänassilma Külaselts *Viljandimaa Muinsuskaitse Ühendus

Koostöös on tulevik

Imsele on enamus vallaelanikke kurnis riigireformi mõttega kaotada 2018. jaanuarist maavalitsused ning anda ülesanded üle omavalitsustele või nende ühisorganisatsioonidele, samuti ministerriumidele ja riigiametitele.

Üks osa eesmärkidest on valitsemise mahu vähenemine, mis iseenesest on meie väikeses riigis oluline kuluallikas.

Oleme loonud ühistegevuseks maakonna Viljandimaa Omavalitsuste Liidu, mille liikmed on kõik maakonna omavalitsused. Selleks, et meie maakond tervikuna säiliks ja areneks on oluline koostöö kasy ja selle koordinaatorina liidu roll.

Üks esimesi samme on maakondliku ühistranspordikeskuse loomine, et meie bussiliinid, sh õpilasvedu toimiks maakonnas jätkuvalt meie elanike huvides.

Teise meie ühiselt töösse võetava teemana annan infot koostööst viia 2018-2019 aastal kiire internetiühenduse võimalus iga sooviva ettevõtte või eluasemeni. Kõik me teame mõni aasta tagasi riiklikul toel loodud lairiba ühendusi, mis ei andnud lõpplahendust elanikele. Õla paneb alla ka riik nn "Viimase miili toetusena".

Viljandi valla elanike tänane olukord pole just parim. Näiteks 3740-st hoonest on kiire internetiühendus kuni 500

Mbit/s 160-s; aeglane 30 Mbit/s 280-s, väga aeglane 5 Mbit/s 562-s, üldse puudub igasugune ühendus nii kaabliga kui õhus 2738 majapidamisel, s.o. 73 % majapidamistest (andmed kogunud Topest OÜ). Uue põlvkonna lairiba võrgu loomine Viljandimaale oleks pikk samm tehnoloogilise arengu suunal – töökindel, kättesaadav kõigile ühendamiseks valguskaablitega kõik Viljandimaa majad, kus selleks soovi avaldatakse ning kuhu sideetevõtjad ei ole veel oma valguskaableid rajanud ning kuhu neid lähiaastatel ei plaanita rajada. Kaasaegne lairibaühendus parandab kahtlemata piirkonna elu- ja ettevõtluskeskkonda. Nii peaks murelikud piirkonnad nagu näiteks Valma, Karula, Pirmastu, Loodi jt oma mured

murtud saama. Nimetasin piirkonnad, kes on selle info toonud minuni. Küllap on tuge vajavaid piirkondi veel küllaga.

Viljandi vald ei ole küll kuulutanud välja kaasavat eelarvet, kuid koostöös vallakodanikega on normaalne, et meie külade ja inimeste murekohad ja mõtted jõuaksid vallamajja hiljemalt septembrikuus, sest siis hakkame järgmise aasta eelarve kokkupanekuks tööd tegema ja arengukava läbi vaatama. Ma ei väida kindlasti populistlikult, et õelge vajadus ja kohe saab tehtud. Aga on oluline kui vallamajas iga spetsialistini jõuaks tema valdkonna valupunktid otse elanikelt. Tuleviku planeerimine on pikaajaline protsess ja tulemuslikum on seda teha koostöös.

Liigume edasi oma maakonna ja nii tänase kui liituvate omavalitsuste hea käekäigu eest seistes. Mida vähem on lihtsalt vaatlejaid ja rohkem koostöö tegijaid, seda lootustandvam on meie tulevik.

Head algavat kooliteed 75-le esimese klassi minejale ning teie peredele ning kõigile koolitee alustajatele!

Julgustan elanikke ja külaseltse oma mõtteid vallaametnikeni tooma, üheskoos suudame paremini.

Ene Saar
vallavanem

Jälle kooli ja lasteaeda!

Lustakas rutiinivaba suvi on lõppemas ja sügis koputab uksele. Koolid ja lasteaed juba ootavad lapsi, et üheskoos tarkuseteri koguda.

Mida uut on Viljandi valla lasteaedades ja koolides?

Ramsi Lasteaed "Taruke" sai uue maja. Juba alates 1. augustist on kaasaegsed ruumid laste päralt. Kõige suuremat huvi pakub muidugi basseini, kus on võimalik omandada esmaseid ujumisoskusi juba koolieelses eas. Seda enam, et 1. septembrist asub tööle erialase ettevalmistusega ujumisõpetaja.

Kuigi kõik uue lasteaia seonduv vajab veel harjumist, siis tingimused laste arendamiseks ja personali töö korraldamiseks ei ole vana majaga võrreldavad. Nii palju rohkem on valgust, õhku ja ruumi! Loodame, et uude lasteaeda mahub rohkem südamesoojust, loovust ja tegutsemislustit nagu ühele mesilastarule kohane.

Ramsi Lasteaia "Taruke" on neli rühma, kus on veel mõned vabad kohad.

Vabu lasteaia kohta on veel ka Puiatus, Paistus, Saarepeedil ja Uusnas.

Valla koolid on korras ja 1. septembril oodatakse õpilasi aktustele.

Suve jooksul on läbiviidud mitmeid

konkursse sooviga leida kooli uusi õpetajaid jt pedagooge. Tore, et mõnda kooli on tulemas ka uusi inimesi, kes toovad kindlasti kaasa uusi mõtteid ja toredaid tegusid.

Kooli õppetöö korralduses on suuri muudatusi, et alates 2017/2018. õppeaastast on **riigi poolt kehtestatud viis koolivaheaega:**

1. vaheaeg 21.–29. oktoober 2017;
2. vaheaeg 23. detsember 2017 – 7. jaanuar 2018;
3. vaheaeg 24. veebruar – 4. märts 2018;
4. vaheaeg 21. aprill – 1. mai 2018;
5. vaheaeg 12. juuni (v. a. lõpuklassid) – 31. august 2018.

Kuna kõik lasteaia ja koolis käivad lapsed kantakse 10.septembri seisuga Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS), siis kokkuvõtte tegemine õppurite kohta seisab veel ees.

Kevadiste prognooside kohaselt õpilaste arv valla koolides ei tohiks langeda, kuid nagu öeldakse, tibusid loetakse sügisel.

Marju Must
haridusspetsialist

VILJANDI VALLA-VALITSUS TEATAB

Teate avaldamine lehes "Üheskoos"

Viljandi Vallavalitsuse 18.07.2017 korraldusega nr 691 algatati Viiratsi alevikus Heina 12, 14, 16, 18, 20, 22, Niidu tn 9, 11, 13, 15, 17 ja Ristiku tn 23 kruntide detailplaneeringu koostamine. Planeeringu peamine eesmärk on praegu kehtiva ehitusõiguse suu- rendamine. Olulise keskkonnamõju- ga tegevusi ette ei nähta.

Teate avaldamine kodulehel

Viljandi Vallavalitsuse 18.07.2017 korraldusega nr 690 kehtestati Valma külas katastriüksuste 89202:002:0114 ja 89202:002:0115 detailplaneering. Planeering ei ole üldplaneeringut muutev. Planeeringu peamiseks eesmärgiks on äri- ja puhkeotstarbeliste hoonete ja rajatiste ehitusõiguse määramine. Planeeringuga on võimalik tutvuda valla veebilehel.

Valdade suvemängud Vinnis

25. Eesti valdade suvemängud toimusid 8.–9. juulil Vinni vallas.

Üle 2000 elanikuga valdade arvestuses läks esikoht nagu mullugi Rae valda. Teise ja kolmanda koha konkurentsis edestas Kiili esindus Tartu võistkonda kõigest 0,5 punktiga. Samuti olid pingelised punktide seisud neljandast (Vinni vald) kuni viieteistkümnenda (Viljandi vald) kohani, vahe vaid 19 punkti. Meie valla võistkonnad esikolmikusse ei jõudnud, võrkpalli meeste kuues koht oli parim tulemus. Küll aga said individuaalseid medaleid meie kergejõustiklased. Tüdrukute A vanuseklassis Marta Okas kaugushüppes teine koht tulemusega 5.09, Jaanika Roosimägi teine koht kettaheites tulemusega 25.96 ja Laura Kingo kolmas koht tulemusega 23.06; samas vanuseklassis saavutas kõrgushüppes tulemusega 1.58 teise koha Jane Roosimägi. Meesveteranide esimeses vanuserühmas saavutas 3000 meetri jooksus kolmanda koha ajaga 10.36,29 Janar Pähn. Kõige kirkama medali tõi meie vallale 5000 meetri jooksu võitja Ülari Kais ajaga 15.51.33. Orienteerumises saavutas meie võistleja Sille Puhu kolmanda koha.

Kokkuvõttes võib öelda, et kõik hästi sujus peab olema ka sportlikku õnne - meie võistkondadel seekord seda polnud, vigastused ja tehnilised apardused maksid meile nii mõnegi koha üldarvestuses.

Suured tänud kõigile osalejatele!

Täpsem info ja protokollid saadaval ESL Jõud kodulehel <http://www.joud.ee/uudised?id=731>

Anne Freimuth
rahvatervise- ja spordispetsialist

Tüdrukute A klassi kettaheite teine Jaanika Roosimägi ja kolmas Laura Kingo

Ülari Kais 500m jooksu võitja

Üle tuhande kalastaja registreeris piiriveekogule mineku veebirakendusega

Kui varem tuli sõidukiga piiriveekogule minekust lähimas kordonis teada anda, siis nüüd registreeritakse aina enam piiriveekogule mineku veebirakendusega.

Sel navigatsioonihooajal on Lõuna prefektuuri vastutusalas piiriveekogule registreerimise rakendust kasutanud üle tuhande inimese, mis on umbes 10% kõigist piiriveekogule registreerijatest. Mustvee kordoni juht Jalmar Ernits selgitas, et kõrghooajal on Peipsil korraga sadu sõidukeid, mille andmete kogumine on ajakulukas ettevõtmine nii piirivalvuritele kui ka järvele minejatele või sealt tulijatele.

“Piiriveekogu rakenduse kasutaja

peab väikese ajavaru võtma esmakordsel süsteemi sisenemisel ja andmete sisestamisel, kuid edasiselt teatama vaid lühisõnumi või nutitelefoni sirvitava veebilehe kaudu veekogule minekust ja sealt naasmisest,” kirjeldas kordoni juht.

Lisaks sellele, et rakendus aitab mugavalt piiriveekogule end kirja panna, saab inimene ise enda asukohta positioneerida. Seeläbi suureneb halbade ilmastikuolude korral või õnnetuse juhtudes omakorda otsingu- ja päästevõimekuse täpsus.

Piiriveekogule mineku reguleeritud riigipiiri seadusega, mis ütleb, et veesõiduki ja muu transpordivahendiga

Narva jõe, Narva veehoidlale, Lämmi- ja Pihkva järvele mineku ning sealt tagasituleku tuleb registreerida lähimas politsei- ja piirivalveameti kordonis. Samuti tuleb lähimas kordonis registreerida veesõiduki ja muu transpordivahendiga Peipsi järvele mineku kaugemale kui üks kilomeeter kaldast ning sealt tagasituleku.

Rakendus ja selle kasutamise juhised on leitavad aadressilt www.piiiriveekoogu.ee.

Kerly Virk
pressiesindaja,
kommunikatsioonibüroo
Politsei- ja Piirivalveamet

Vallavalitsuse istungitel juunis

07.06.2017

- Võeti vastu Viljandi valla rahaliste nõuete menetluse kord.
- Anti tegevusluba Ühingle Iris projektlaagri läbiviimiseks Heimtali Põhikoolis.
- Anti tegevusluba Pärnu Vibuklubi Meelise projektlaagri läbiviimiseks Puiatu külas.
- Anti tegevusluba Viljandi Spordikoolile projektlaagri läbiviimiseks Puiatu külas.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli võistkonna liikmetele, kes saavutasid Viljandi maakonna põhikoolide mälumängus "Pähklipureja" III koha: Kärttu Põrk, Elin Anijärv, Mihkel Eek, Lisette Põrk. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli võistkonna juhendajale Reet Meeritsale.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Kesklinna Kooli õpilasele Johannes Rebasele, kelle saavutused rahvusvahelisel võistlustel "Anne Karikas" olid järgmised: paadiklassis ECO MINI Standard I kohta ja paadiklassis ECO Expert I koht. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Gümnaasiumi õpilasele Erik Rebasele, kelle tulemus rahvusvahelisel võistlustel "Anne Karikas" oli paadiklassis FSR-V15 III koht. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Huvikooli laevamudelismi ringi õpetajale Olle Järveküljele.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Kalmetu Põhikooli õpilasele Sander Läätlele, kes saavutas maakondlikul inglise keele õigekirjavõistlustel Spelling Bee III koha. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Kalmetu Põhikooli inglise keele õpetajale Heljo Saarele.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Jakobsoni Kooli õpilasele Martin Vendelinile, kes saavutas Viljandi Spordikooli noormeeste käsipallivõistkonnas koosseisus EMSL Jõud meistrivõistlustel I koha ja Eesti meistrivõistlustel vanuseklassis 2002 ja nooremad II koha. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Spordikooli käsipallitreenerile Marko Koksile.
- Eraldati Viljandi valla eelarvest OÜ-le Ramsi VK projekti "Intsu reoveekogumisala ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning reoveepuhasti rekonstrueerimine" omaosaluse katteks 6 492, 60 eurot.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Saareoja kinnistule Kingu külas salvkaevu rajamise aruanne.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Piiri kinnistule Pärsti külas kanalisatsiooni-süsteemi rajamise aruanne.
- Tunnistati hanki "Viljandi valla teede ja tänavate pindamine" edukaks pakkumuseks Osühing Üle pakkumus, kui kõige madalama maksumusega pakkumus koos käibemaksuga 114 174,90 eurot.

13.06.2017

- Otsustati suurendada laste arvu Uus-Lasteaia "Tõruke" Kalmetu rühmas ühe lapse võrra alates 01.09.2017.
- Anti tegevusluba Viljandi Spordikoolile projektlaagri läbiviimiseks Holstre-Polli Vabaajakeskus SA-s.
- Anti tegevusluba Viljandi Spordikoolile projektlaagri läbiviimiseks Heimtali Põhikoolis.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia robotikavõistlustel "Võru Roboti Tsöör ja Robomiku lahing" I koha saavutanud Viljandi Jakobsoni Kooli võistkonna liikmeid: Kauri Kivilaan, Bert Siimon. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Jakobsoni Kooli õpetajale Kaja Lõunale.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli õpilasele, kelle saavutused Tartumaa, Valgamaa ja Viljandimaa 37. nutikate matemaatikute võistlustel oli individuaalarvestuses 6. klasside võistlustel III koht ja Viljandimaa võistkonna koosseisus 6. klasside võistlustel I koht. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli matemaatikaõpetajale Kalev Põldsaarele.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Jakobsoni Kooli õpilasele Kaur Kivilaanele, kes saavutas Viljandimaa võistkonna liikmena Tartumaa, Valgamaa ja Viljandimaa 37. nutikate matemaatikute võistlustel 6-ndate klasside arvestuses I koha. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Jakobsoni Kooli matemaatikaõpetajale Kea Roosilehele.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Lootuse kinnistule Pärsti külas kanalisatsioonisüsteemi rajamise aruanne.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Hurda kinnistule Sulsti külas puurkaevu rajamise aruanne.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Kirsi kinnistule Sulsti külas puurkaevu rajamise aruanne.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Ojakalda kinnistule Sinialliku külas kanalisatsioonisüsteemi rajamise aruanne.
- Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Kotsiku kinnistule Pullerits külas puurkaevu rajamise aruanne.
- Algatati detailplaneeringu koostamine Vana-Võidu külas Ülase katastriüksusel 89201:001:0073. Planeeringu peamiseks eesmärgiks on krundi ehitusõiguse määramine üksikelamu ja kõrvalhoonete püstitamiseks.

20.06.2017

- Kinnitati Viljandi valla Aukodaniku tunnistuse, teenetemärgi ja tunnistuse kujunduse ning tunnistuse taotluse vorm.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Leo Muistele, kes saavutas Eesti Koolispordi Liidu kergejõustikuvõistlustel II liigas 6.–9. klassirühmas võistkondlikus

arvestuses I koha. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Kesklinna kehalise kasvatusse õpetajale Jaak Luhakoodrile.

27.06.2017

- Kinnitati taotluse vorm raske ja sügava puudega lastele sotsiaalteenuse osutamise toetuse rahaliste vahendite kasutamiseks.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandimaa koolide karikavõistlustel kergejõustikus võistkondlikult väikeste koolide arvestuses I koha saavutanud Heimtali Põhikooli õpilastele: Ato Aasmäe, Artur Vinnal, Rocco Smirnov, Kristjan Jaak Valk, Berit Lehtsaar, Carmen Xin Lin Wang, Laura Miller, Johanna Perko, Kristi Mägi, Mark Joakim Saarems, Sten-Alex Veidenbaum, Simo Verrev, Karl Kask, Hanna Kristin Kuusik, Berit Pulk, Lisett Kasepuu.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Heimtali Põhikooli kehalise kasvatusse õpetajale Marko Koksile.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli õpilasele Britta Põrgile, kes saavutas 67. laste ümber Paala järve jooksul vanuseklassis T 8.a II koha.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Kristofer Kõssile Viljandi Gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetamise eest.
- Tunnustati ja määrati hariduspreemia Katrin Kahule Viljandi Gümnaasiumi kuldmedaliga lõpetamise eest.
- Eraldati Viljandi valla eelarvest OÜ-le Ramsi VK projekti "Intsu reoveekogumisala ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning reoveepuhasti rekonstrueerimine" omaosaluse katteks 38 946,92 eurot.

Volikogu istungil juunis

- Delegeeriti ehitusseadustikus kohaliku omavalitsuse või kohaliku omavalitsuse üksuse pädevusse antud küsimuste otsustamise Viljandi Vallavalitsusele.
- Delegeeriti planeerimisseaduses kohaliku omavalitsuse või kohaliku omavalitsuse üksuse pädevusse antud küsimuste otsustamine Viljandi Vallavalitsusele, välja arvatud üldplaneeringut muutva detailplaneeringu koostamise algatamine.
- Otsustati taotleda riigile kuuluva katastriüksuse Vanasauna sadam 89801:001:0657 tasuta üleandmist Viljandi vallale ranna-ala arendamiseks puhkealana.
- Kinnitati Viljandi Vallavalitsuse 2016. aasta konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne.

Vallavalitsuse istungitel juulis

4.07.2017

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Heimtali Põhikooli õpilasele Hanna Kristin Kuusikule, kes saavutas vabariiklikul Kaitseliidu kergejõustiku meistri-võistlustel kaugushüppes kodutütarde D18 arvestuses II koha.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Gerda Merilale Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia cum laude lõpetamise eest.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Heimtali Põhikooli võistkonda, kes saavutas Viljandimaa kergejõustiku mitmevõistlustel 4.-5.klasside väikeste koolide arvestuses II koha: Laureen Luik, Anita Eliis Mutle, Kaisa Karin Jaaska, Helena Tiidu, Madis Vinnal, Kairi Kannel, Mari-Liis Koovit, Jaanus Köll, Erik Maksimov, Kauri Orason, Remy Martin Kõiv.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Heimtali Põhikooli kehalise kasvatuse õpetajale Marko Koksile.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Kutseõppekeskuse kiitusega lõpetanutele Tanel Tolk ja Meelis Kõidile.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Hedi-Riin Kivikasele Viljandi Jakobsoni Kooli kiitusega lõpetamise eest.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Marjut Auksmannile Tartu Kutsehariduskeskuse kiitusega lõpetamise eest.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Leo Muiste, kes saavutas Eesti karikavõistlustel sõudmises poiste B paarisae-ru kahepaadil I koha ja Erich-Wilhelm Seileri mälestusvõistlustel sõudmises poiste B paarisae-ru kahepaadil II koha. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Viljandi Spordikooli vanemtreenerit Ruth Vaari.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Sonja Andersonile Viljandi Paalalinna Kooli kiitusega lõpetamise eest.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli õpilasele Kairo Salmele, kes saavutas Viljandimaa kergejõustiku mitmevõistlustel 4.–5. klasside väikeste koolide arvestuses I koha.

• Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli võistkonda, kes saavutas Viljandimaa kergejõustiku mitmevõistlustel 4.–5. klasside väikeste koolide arves-

tuses I koha: Steven Koik, Kairo Salme, Jarmo Malmre, Alex Romponen, Britta Põrk, Helena Kolga, Karoline Volkov, Suzette Linnaste, Rikko Riiner, Maria Jüris. Tunnustati ja määrati hariduspreemia Paistu Kooli kehalise kasvatuse õpetajale Loore Järveküljele.

• Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Nõodingu kinnistule Peetri-mõisa külas veetrassi rajamise aruanne.

• Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Männiku kinnistule Tusti külas puurkaevu rajamise aruanne.

• Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Risti kinnistule Loodi külas kanalisatsioonisüsteemi rajamise aruanne.

18.07.2017

• Kehtestati Valma külas katastriüksus-te 89202:002.0114 ja 89202:002:0115 detailplaneering.

• Algatati detailplaneeringu koostamine Viiratsi alevikus katastriüksus- tel 89201:004:0114, 89201:004:0116, 89801:001:0406, 89801:001:0407, 89201:004:0120, 89201:004:0121, 89201:004:0278, 89201:004:0235, 89201:004:0236, 89201:004:0237, 89201:004:0238, 89201:004:0239, 89201:004:0264. Planeeringuala suurus on ligikaudu 2,5 ha. Planeeringu peami-seks eesmärgiks on elamukruntide ehitus-õiguse suurendamine.

• Anti ehitusluba katlamaja renovee-rimiseks Viiratsi alevikus Sakala 3 katast-riüksusel.

25.07.2017

• Eraldati Viljandi valla eelarvest OÜ-le Ramsi VK projekti "Intsu reoveekogu-misala ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning reoveepuhasti rekonstrueerimine" omaosaluse katteks 40 000,00 eurot.

• Kiideti heaks hajaasustuse programmi raames Risti kinnistule Loodi külas puurkaevu rajamise aruanne.

• Anti osakasutusluba lasteaija hoo-ne osale aadressil Keskuse tee 3, Ramsi alevik.

• Anti projekteerimistingimused Holstre külas Kooli tee 1 katastriüksusele mänguväljaku projekteerimiseks.

Taotle ID-kaarti internetis ja hoiad kokku väärtuslikku aega

Sel suvel võttis politsei kasutusele uue e-keskkonna, kus Eesti kodanikud saavad kiirelt ja mugavalt taotleda korduvat ID-kaarti. Samuti saab uues keskkonnas taotleda ID-kaarti alaealisele lapsele, kellele ei ole varem dokumenti antud.

Suvisel ajal on dokumenditaotlejate hulk tavapärasest suurem, mistõttu soovib politsei aja kokku hoidmiseks teha korduva ID-kaarti taotlus veebis.

Viljandi politseijaoskonna juht Künter Pedosk selgitas, et e-keskkonnas on enamik andmevälju inimese eest juba automaatselt täidetud, mis muudab taotlemise lihtsaks ja säästab aega. Taotlus on kergesti täidetav ka neile, kes iga päev arvutit ei kasuta. Selle esitamiseks tuleb teha ainult paar liigutust. E-keskkonda on võimalik kasutada lisaks arvutile ka telefonis või tahvelarvutis. Sisse logimiseks saab lisaks ID-kaardile kasutada ka mobiil ID-d või pangalinke.

E-taotluskeskkonna kaudu saab Eesti kodanik taotleda korduvat dokumenti, kui talle on varem välja antud kas Eesti kodaniku pass või ID-kaart. Alaealisele saab dokumenti taotleda juhul kui tema sünd on registreeritud Eesti rahvastikuregistris ning vähemalt ühele tema vanematest on varasemalt välja antud Eesti kodaniku pass või ID-kaart.

Vältimaks pikki järjekordi teenindustes saab dokumendi taotlemiseks või kättesaamiseks endale ka eelnevalt internetis teeninduse külastuseks aja broneerida. Broneeringuga külastaja jaoks sujub teenindus mugavamalt, kiiremini ja säästab hulga aega.

Nii teeninduse külastamise aja broneerimine kui korduva ID-kaarti taotluse saab teha PPA koduleheküljel www.politsei.ee <<http://www.politsei.ee>>.

Kerly Virk

pressiesindaja

kommunikatsioonibüroo

Politsei- ja Piirivalveamet

Vaimse tervise probleemidega lapsevanem ei tohi jääda üks!

Lapse igapäevast elukorraldust mõjutab eelkõige tema vanemate heaolu, mille hulka kuulub ka nende tervislik seisund. Riik saab lapse õigusi tagada peamiselt vanemate toetamise kaudu. Vaimse tervise probleemide korral vajab vanem aga enamasti erinevatest spetsialistidest koosneva võrgustiku ühist panust.

Kuna uuringud on näidanud lastekait-

setöötajate vajadust lisateadmiste järele, sh teemal kuidas toetada psüühilise erivajadusega lapsevanemat, korraldas MTÜ Lastekaitse Liit koostöös Sotsiaalkindlustusametiga, Tallinna Ülikooliga ja Eesti Advokaatuuriga Tallinna Ülikoolis seminari, millel osalesid erinevad spetsialistid üle kogu Eesti. Viljandi vallavalitsusest osalesid seminaril Elviira Hendrikson ja Heili Rohtla.

Lastekaitse Liidu traditsiooniline lastekaitse- ja sotsiaaltöötajatele suunatud tasuta õiguslane seminar "Samal poolel – lapse poolel" toimus seekord juba kaheksandat korda.

Grete Landson

Kommunikatsioonijuht

MTÜ Lastekaitse Liit

Ohud elektri kõrgepingeliinide juures

Sel aastal on ehitus- ja metsatööde ning väliürituste käigus lühikese aja jooksul toimunud mitu vahejuhtumit, kus inimese juhitud masinate sattumine kõrgepingeliini elektrijuhtme vastu või selle ohualasse on toonud kaasa tõsised vigastused inimestele ja olulise varalise kahju. Et säästa elusid, tervist ja vara, toob elektri- ja gaasisüsteemihalduri Eleringi võrguhalduse osakonna juht Mart Landsberg välja kõige olulisemad ohutusega seotud nõuanded.

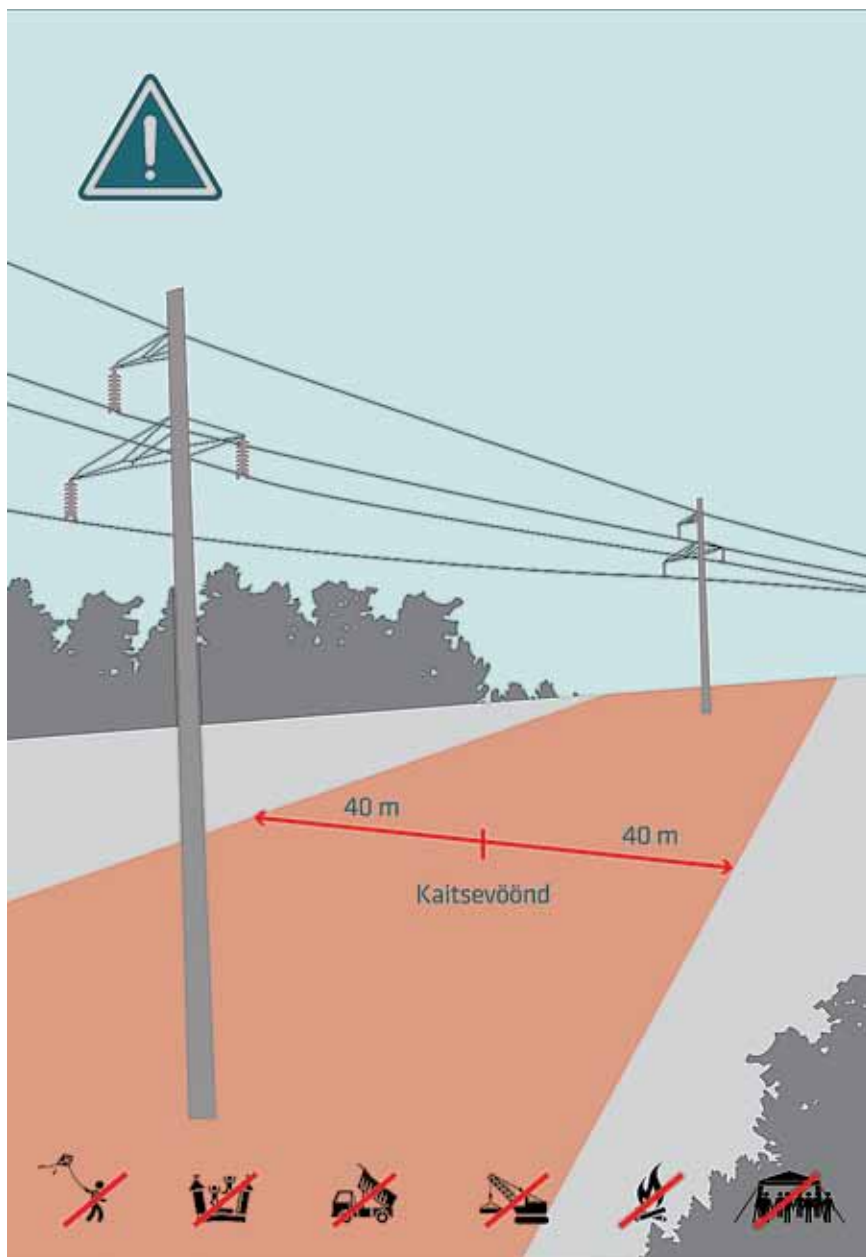
1. Elektrilöögi võib saada ka juhett puutumata. Eleringi hallatavate suurte 330- ja 110-kilovoldiste (kV) elektriliinide puhul võib inimene saada surmava elektrilöögi ka ilma otseselt elektriliini puutumata. 110 kV liini puhul võib elektrilöök toimuda 1 meetri kauguselt kõrgepingeliini juhtmest ning võimsamate puhul lausa 2,5 meetri kauguselt. Kuigi liinid on enamasti kõrgel, siis võivad ohtliku olukorra tekitada näiteks suuremad masinad nagu kraanad, tõstukid või kombainid, aga ka kõrge antenn, batuut või tuulelohe.

2. Jälgi sõiduki kõrgust ja liikumisraadiust. Ohtlikke olukordi tekitavad tavapärased transpordivahendid, metsatehnika ja ehitustehnika, mille liikuvad osad, näiteks kalluri kast või kraana/tõstuki nool tõusevad transpordiasendiga võrreldes mitu meetrit kõrgemale. Suve lõpul sattuvad elektriliinidele ohtlikult lähedale ka vilja lõikavad kombainid. Avalikult kasutatavatel teedel tuleb liikumine kõrgemate kui 4,5 meetrit transpordivahenditega Eleringiga kooskõlastada kirjalikult. Väljaspool avalikke teid, näiteks põllul või metsas tuleb samuti elektriliini kaitsevööndis liigeldes ohutuse tagamiseks eelnevalt konsulteerida Eleringiga.

3. Pinge alla sattunud masina juht ei tohi kabiinist väljuda. Elektripinge alla sattunud masina kabiinist ei tohi mitte mingil tingimusel väljuda, sest nii satub juht veelgi suuremasse ohtu. Kui masinat pole võimalik liinijuhtme juurest osalt jool eemaldada, tuleb kabiinist väljumiseks oodata kõrvalist abi ja saada kinnitus, et liin on välja lülitatud. Paljudel juhtudel lakkab tehnika töötamast, kuna ülelöögi tulemusel purunevad masina rehvid.

4. Lõkke tegemine kõrgepingeliinide lähedal on eluohutlik. Lõkest kerkiva leegi ja elektriliini vahel võib toimuda elektrilöök ning seda ka siis, kui leek jääb liinist mitme meetri kaugusele. Kui taoline elektrilöök peaks aset leidma, ohustab see inimese elu 25 meetri raadiuses. Lisaks põhjustab lõkest tulev kuumus juhtmete venimist, mille toimele vajub liini juhe maapinnale lähemale ning oht elektrilöögiks suureneb veelgi.

5. Raietööd elektriliini kaitsevööndis tuleb kindlasti kooskõlastada Eleringiga. Raietööde tegemisel ka väljaspool kaitse-

vööndit ei tohiks kindlasti langetada puid liini suunas. Lisaks sellele on keelatud puude ladustamine õhuliini all või selle vahetus läheduses. Kõik raietööd põhivõrgu elektriliinide läheduses tuleks kõigepealt kooskõlastada Eleringiga, et tööd saaksid tehtud võimalikult turvaliselt.

6. Igasugune tegevus liini kaitsevööndis tuleb eelnevalt kooskõlastada. Kõrgepingeliinide läheduses tegevuste korraldamine, näiteks avalikud üritused, ehitustegevus ja pinnasetööd tuleb eelnevalt Eleringiga läbi rääkida. Selleks on tarvis võtta ühendust Eleringiga, kontaktid leiab Eleringi kodulehelt või telefonil 715 1222. Äärmiselt ohtlik olukord leidis tänavu mai lõpus aset ühel kohalikul laulu- ja tantsupeol, kus lastele mõeldud batuudid olid paigaldatud ilma konsulteerimata otse liinijuhtmete alla.

Elering haldab elektri põhivõrku ehk kõige suuremaid 330- ja 110-kilovoldi-

seid elektriliine. Eleringi hallatavaid kõrgepinge õhuliine on võimalik eristada teistest (kesk- ja madalpinge) liinidest mastide suuruse, kõrguse ning isolatorketi pikkuse järgi. Eleringi liinide mastid on maastikul kõige suuremad.

Mart Landsberg

Eleringi võrguhalduse osakonna juhataja

Ootame MULGIMAA UHKUS 2017 kandidaate!

Mulgi Kultuuri Instituut ootab taas ettepanekuid Mulgimaa Uhkuse auhinnale!

Auhinna eesmärk on tunnustada inimesi või organisatsioone, kes oma pikaajalise tegevusega on Mulgimaa pärandihoidjad ja väärtustavad mulgiks olemist ning on andnud oma panuse Mulgimaa heaks.

Mulgimaa Uhkusega tunnustatakse pikaajagset tööd mulgi murdekeele ja mulgi meele edasikestmise heaks, uut head algatust oma keele ja pärandi ergutamisel või mõnda muud olulist tegu mulkide toetamisel ja Mulgimaa elu edendamisel.

Auhinna väljaandmisel arvestatakse:

- kuidas mulkide identiteeti ja enesest lugupidamist välja näidatakse;
- kuidas mulgi identiteedi ja enesest lugupidamisega väljaspool kodu silma jääda;
- kuidas mulkide identiteeti ja enesest lugupidamist edasi kantakse ja noortele edasi antakse;
- kuidas mulgi tegemisi toetatakse ja edendatakse.

Mulgimaa Uhkuse kandidaate võivad esitada ja sellele kandideerida saavad nii eraisikud kui ka juriidilised isikud.

Ettepanekud palun saata kirjalikult vabas vormis põhjendusega ja kontaktandmetega **13. oktoobriks 2017** Mulgi Kultuuri Instituuti aadressil Kevade 1 Tõrva 68405 või e-postiga mki@mulgimaa.ee.

Mulgimaa Uhkus 2017 kuulutatakse välja novembris 2017 toimival XI Mulgi konverentsil!

Esimese Mulgimaa Uhkuse tiitli pälvis Asta Mäeorg alias Tõrva Tilde 2012. Järgmisel aastal pärjati Mulgimaa Uhkuseks Kitzbergi muuseumi eestvedaja Asta Jaaksoo ja Mulkide Seltsi taasasutaja Kaupo Ilmet. 2014 nimetati Mulgimaa Uhkuseks rahvamuusik Ants Taul, 2015 pälvis tiitli tekstiilikunstnik Anu Raud. 2016 kuulutati Mulgimaa Uhkuseks mulgi keele õpetaja Alli Laande.

Jääme ootama taas väarikaid kandidaate!

Mulgi Kultuuri Instituudi vanem
Maido Ruusmann
Mulgi Kultuuri Instituudi juhataja
Kaja Allilender

Satelliitandmed aitavad tuvastada põldudel toimuvaid tegevusi

Juba mitu aastat on PRIA planeerinud toetuste administreerimise abil. Euroopa Komisjon kutsus koostöös Euroopa Kosmoseagentuuriga ellu programmi Copernicus, mille raames on võimalik hankida tasuta satelliitandmeid. Programmi alla kuuluvad Sentinel seeria satelliidid. Nende andmete baasil asus PRIA looma satelliitideenuste kasutamise infosüsteemi SATIKAS. Uue arenduse eesmärgiks on informeerida põldude taotlejaid põldude seisundist, et järgida toetuse taotlemisega võetud niitmise kohustust.

Teemaga hakati PRIA ja Tartu Observatooriumi koostöös tegelema juba 2011. aastal. Esimesena hakati arendama niitmise tuvastamise teenust. Selleks kasutatakse nii radar- kui optiliste satelliitide andmeid. Kuna Eestis on ilm maist kuni oktoobrini umbes 70% ajast pilvine, siis andis arendustööle tõuke radarsatelliitide suur eelis optiliste piltide ees – sõltumatus päikesevalgusest ning võime “näha” maal toimuvat läbi pilvede. Tartu Observatooriumi väljatöötatud algoritm võimaldab kindlaks teha, kas põldu on vegetatsiooniperioodi jooksul niidetud või mitte. 2016. aastast liitus arendustöödega IT- ja äriteenuste ettevõtte CGI, kelle ülesandeks koos Tartu Observatooriumiga on ehitada satelliidipilte töötlev ja niitmise algoritmi “jookutav” tarkvara ja liidestada see PRIA teiste infosüsteemidega. Toid rahastatakse EL struktuurifondide toetuse abil ja projekt lõpeb ametlikult 2018. aastal.

Kuidas tekivad andmed põldude olukorra kohta?

Niitmise tuvastamise aluseks on sat-piltide aegridade pealt tehtavad analüüsid, milleks kasutatakse ajaliselt järjestikuste piltide võrdlemist. Analüüsiks vajalikud satelliidipildid laaditakse praegu Euroopa Kosmoseagentuuri serveritest CGI-s paiknevale serverile, kus ka andmeid töödelatakse. Töenäoliselt hakkab CGI serverit 2018.a asendama EstHub ehk Eesti ühtne satelliitideenuste server, mida saavad kasutada ka teised riigiasutused. EstHubis tehakse Sentinel piltide allalaadimine ja esmane töötlus. Niitmise jälgimise teenus ühendatakse selle serveriga. PRIA käivitab plaanide kohaselt edaspidi igal kevadel teenuse, saadab põldude andmed EstHubile ja saab sealt vastused tagasi.

Niitmise tuvastamine viiakse läbi üle Eesti - analüüsitakse kõiki pindalatoetuste taotlustel märgitud põlde, mida saab niita. Protsess kasutab e-PRIA kaudu sisestatud põllupiire. Niitmisele viitavad biomassi muutused ajas. Niitmise analüü-

si tehakse põllu piiri sisse jäävate pikslite kaupa ja seejärel ühtlustatakse tulemus tervele põllule. Rohumaadel kasvab erinevaid taimi ja neil on erinev biomassi hulk, seepärast on ühtlustamine vajalik. SATIKAS ei ütle, milline põlluserv täpselt on niidetud ja kus on niitmata. Kui biomassi kogus terve põllu ulatuses teatud ajavahemiku jooksul oluliselt muutub, saame öelda, et konkreetne põld on sel ajavahemikul niidetud. Tulemusi väljastatakse üle Eesti keskmiselt üks kord nädalas. 2017. aastal protsessi alles testitakse ja uusi tulemusi ei pruugi veel igal nädalal laekuda.

Satelliit liigub Eesti kohal tihedasti, kuid siiski mitte iga päev. Seepärast ei ütle ka analüüs täpselt päeva, millal niitmine toimus, vaid ajavahemiku, mille kestel on toimunud märgatav biomassi hulga muutumine.

PRIA ei hoia SATIKAST saadud teavet ainult endale. Niitmise analüüsi tulemused jõuavad teatud ajavahemiku järel e-PRIAsse ja avalikule veebikaardile <https://kls.pria.ee/kaart/>, kus on eraldi kiht “Niitmise tuvastamine”. Iga põllu juures on märgitud ka kuupäev, millise seisuga on andmed. **Hetkel prognoosib süsteemi arendaja, et esimesed andmed saavad veebikaardile välja käesoleva nädala jooksul. Esimeses järjekorras ilmub veebikaardile 20. juuli heinamaade hooldamise seis ja hiljem lisanduvad hilisemad andmed. Kui teenuse arendus jõuab niitmise tuvastamise kaardikihi avalikuks tegemiseni ja põllumehed oma põldude seisukorda sealt vaadata saavad, saadab PRIA neile selle kohta e-kirjad.**

Ainult niitmise analüüsi tulemuste järgi taotlejaid tänavu hooldamata põldude eest ei sanktsioneerita. Kuivõrd käesoleval aastal süsteemi alles testitakse, siis võib tänavu süsteemis esineda ka vigu. Testperioodil on tuvastatud mõned heinamaad, kus niide on tehtud, kuid süsteem näitab et on niitmata. Samuti ei anna süsteem hetkel veel infot väikeste põllulappide (alla 1 ha) hooldamise seisu kohta. Nende ebatäpsustega tegeleb arendaja koostöös PRIA-ga ja tuleviku eesmärgiks on saavutada esialgu vähemalt 95% täpsusega hinnang heinamaade hooldamise kohta.

Täiendavat infot SATIKA kohta saab lugeda PRIA kodulehelt.

Ahti Bleive

PRIA peadirektori asetäitja

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Bulgaarias Musta mere pärleid püüdmas ehk kuidas Mulgi naised tõid koju Grand Prix!

Viljandi valla naisrühmad Anna Minna, Kuremari ja Lust Kristi Pajuste juhendamisel koondusid üheks tantsu- ja folkloorirühmaks Mulgimaa, et sõita IV Rahvusvahelisele folkloorifestivalile “Sunny Beach 2017” Bulgaariasse, Nessebari linna.

Sõitsime festivalile bussiga. Meid sõidutas EST reisid. Reis algas 18. juuli varahommikul. Esimese päeva õhtuks jõudsimme Ljublinisse. Hotellis oli väike SPA. Pärast pikka bussisõitu mõjusid vee-protsetuurid väga kosutavalt. Teisel päeval viis tee Poolast Ukrainasse. Tutvusime põgusalt Ljiviga ning Ukraina elu-oluga läbi bussiakna. Kolmanda reispäeva tipp-sündmuseks oli Rumeenias soolajärve ja sealse muda ravivõimete katsetamine. Põnevust lisas ka praamisõit helesinisel Doonau jõel. Hilisõhtul jõudsimme sihtpunkti – Nessebari.

Nessebari folkloorifestivali idee on arendada uusi suhtlusi rahvusvahelises dialoogis ja rahvusvahelises koostöös tulevikus.

Etteasted hõlmasid erinevaid kultuurilisi väljendusi. Esinesid mitmesugused grupid folkloorist kaasaegse tantsuni: folkloorirühmad ja ansamblid Gruusiast, Valgevenest, Horvaatiast, Ukrainast, Serbiast, Sloveeniast ja Mulgimaa tantsijad Eestist.

Festivali esinemised toimusid kolmel õhtul Sveti Vlasi kesklinnas ja Arenal Svet Vlas. Kolmas festivaliõhtu ja kõige oluli-

sem oli üks osa konkursi sarjast “Musta mere pärl”. Võtsime meiegi sellest osa. Konkursiõhtu algas elava rongkäiguga läbi Sveti Vlasi peatänava, järgnes kohe-selt koos tantsimine, mille käigus õppisid Mulgi naised ära kohaliku “sabatantsu”. Naeru ja sebmist kui palju! Ei kehtinud ütlus “Algul ei saa vedama...” Lõpuks jõudis kätte aeg astuda lavale ja esineda väärrikalt ning esindada Eestimaad, näidata oma rahvariideid ja tantsukultuuri. Meie kavvas olid folkloorsed tantsud “Oige ja vasemba”, “Kalamees”, “Kaera-Jaan” ning iga rühm esitas oma repertuaarist lisaks lemmik autoritantse. Erinesime teistest festivalil osalejatest, sest olime ainuke ainult naistest koosnev rühm ja laval oli korraga pea kolmkümmend tantsijat. Sellist vaatepilti polnud sealne publik varem näinud. Meie rahvariided pälvisid omajagu tähelepanu. Olime uhked oma villaste ja käsitööna valminud rahvariide üle. Seda enam, et kõigil kolmel naisrühmal olid oma piirkonnale vastavad rahvariided. Laval võis korraga näha kolme erinevat Mulgimaa naisteriietust. Andsime Mulgimaa ja Eestit esindades oma parima. Meeleolukas õhtu kulmineerus auhindade jagamisega. Au parimale meeste ja naiste rahvarõivastele, festivali miss ja mister ning parim tantsulavastus.

Meie üllatuseks pälvisime kõige kõrgema tunnustuse Grand Prix kategoorias parim tantsulavastus.

Tantsijate kommentaar: “Uskumatu, mis õhtu see täna selline on”?

Nessebaris nautisime lisaks festivalile rannamõnuseid, kaunist vanalinna ning tutvusime kohaliku kaubandusega – keegi ei suutnud vastu panna kohalikule traditsioonilistele roosilõhnaliste ilutoodetele. Ikkagi naised!

Tagasiteel peatusime Budapestis, kus veetsime mõnusa õhtu kohalikus veinikeldris. Maitsva toidu ja veini juurde kõlas meelelahutuseks keelpillimuusika ning saime osa kohalikust folkloorsest tantsust. Lisaks pakuti võimalust soetada endale oma näopildiga veinipudel ning seda võimalust me ka kasutasime. Teisel päeval külastasime Poolas Wieliczka soolakaevandust. Ekskursiooni käigus tutvusime soolakaevurite raske tööga alates 16. sajandist. Soolast tühjaks kaevatud koobastesse on raiutud paljude kuulsuste kujusid, kujundatud uhkeid kirikuid ja peosaale. Meie reis lõppes 27. juuli hilisõhtul.

Suur aitäh tublidele projektikirjutajatele, saadi toetust festivali osaluse tasumiseks Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgrupilt ja Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitalilt.

Musta mere pärleid on püütud tuues koju suurima tunnustuse, kuid Mulgimaa kultuuripärleid ootavad veel oma järke.

Koidu Vaks,
festivalil osaleja, tantsurühm “Lust”

Musta mere pärl Grand Prix

Õnnelik naisrühm “Lust” auhindadega

Ilusad eesti naised Bulgaarias arenal Sveti Vlas

Õnnelik naisrühm “Kuremari” auhindadega

Tegus suvi Saarepeedi rahvamajas!

Saarepeedi rahvamajale algab suvi jaanipäevaga. Ikka ootame ja loodame, kas tuleb vihmane jaaniilm või saame kuivemaga läbi. Tulgu taevast vihma või pussnuge, suvealguse tore pidu sai peetud. Suured tänud rahvamaja esinijatele, nii tantsunaistele kui pillimeestele. Tänud ilusatele noortele tantsijatele Viljandi gümnaasiumist.

Jaanimängude ja õhtu eestvedamise eest tänud Rometile ning suurepärasele õhtuansamblile mini MTJ. Uhke lõkke ja lõkkematerjalide eest tänud Margus Juurikule ja Arvo Mirkale. Pikaajalise koostöö eest tänud Jõeoru Villale ja Mulgimadinale.

Ning suured tänud alati suurepärasele publikule, kes meid ikka ja jälle külastab!

Kui jaanid peetud, läks sõit lahti noorte laulu- ja tantsupeole Tallinna. Väikese Saarepeedi Kooli ja rahvamaja poolt olid meil tantsimas kõige väiksemad lapsed, nimelt 1–2 klassi vanuserühma lapsed. Mõned lapsed olid ka kolmandast klassist, sest väikeses koolis on raske saada tantsurühma kahe klassi peale.

Kuus pikka päeva tööd ja millised katsumused valmistas meile põhjamaaine ilm. Tahan siinjuures tänada meie vapraid lapsi ja nende laste vanemaid. Teil on supertublid lapsed!

Nii hakkajad ja abivalmid ning väga toredad!

Täna: Greete Hipeli, Ketli Liisbeth Maalmeister, Rainer Örne, Renert Vidder, Kaspar Viltmann, Christelle Kuusik, Marten Vainola, Lisandra Vene, Sven Villem, Maru Reinup, Raiten Mirka, Liisa Lotta Pent, Nikita Jasnov, Kaisa Eismann, Pille Allik ja Kaisa Viidas.

Ja muidugi täna õpetaja Liivia Kriisat. See pingutus oli seda väärt. Aitäh sulle Liivia! Kui viie aasta pärast näeme samu lapsi ja veel uusi andekaid noori tantsupeol tantsimas, siis võime juba uhked olla oma kodukandi järjepidevuse üle.

Nädal peale tantsupidu algas Saarepeedi naisrühma Udušõlg ja kapelli sõit Praha festivalile.

Esmakordselt oli kapell saatmas tantsijaid elava muusikaga. Et kõik toimiks, on omavaheline koostöö tähtis. Nii, et meil on ka väga heal tasemel rahvamuusikute koosnev kapell.

Praha on väga ilus ja vanaaegne linn. Elasime Praha äärelinnas hotellis Olümpia, kus linna oli trammiga 6 peatust sõitu. Kahjuks jättis festivali korralduslik pool küll soovida, aga muidu saime ikka palju häid emotsioone ja kogemusi.

Folkloorifestivalil osales 12 riiki, kusjuures Lätist, Poolast ja Rumeeniast oli mitu gruppi. Kustumatu mulje jättis Läti laste tants. Aga veel olid meelde jäävad kollektiivid Leedust, Poolast, Venemaalt, Bosnia-Hertsegoviinast, Rumeeniast, Horvaatiast, Bulgaarist, Kreekast ja Türgist. Eestlaste rahvatants ja pillimäng võeti

Saarepeedi naisrühma Udušõlg ja kapelli esinemine Prahas

Saarepeedi lapsed Tallinnas suurel tantsupeol

Viljandi gümnaasiumi kaunid tantsijad Saarepeedi jaanitulel

väga hästi vastu. Peale esinemist tuli meie juurde härrasmees ja ütles puhtas eesti keeles, et tema on Läti suursaadik ning väga vingelt panete! Sellised emotsioonid jäävad kauaks meelde.

Selleks, et kollektiivid saaksid Euroopas esinemas käia, täname toetuse eest Eesti Kultuurkapitali Viljandimaa ekspertgruppi ja Rahvakultuuri sihtkapitali ning Viljandi vallavalitsust. Head emotsioonid

on igatahes uude algavasse hooaega kaasa võetud!

Ootame Saarepeedi rahvamajja esimesi külalisi juba 29. septembril tähistama eakate päeva koos kandlemees Sandriga ja 6. oktoobril hooaja avapeole ansambliga Folkmeister.

Kohtumisi heade mõtete ja emotsioonide majas!

Ille Mirka

Saarepeedi rahvamaja juhataja

Paistu küla tähistas 783. aastapäeva

Traditsiooni kohaselt tähistab Paistu küla igal aastal juuli lõpus või augusti alguses oma küla ajaloos esmamärgimise aastapäeva. Sel aastal toimus see 29. juulil.

Päev algas tervitustega kõigile kohale tulnutele ja laste jooksudega, keda jagus erinevate vanuseastmete startidesse 70 ringis. Kõige nooremad jooksjad olid alla kahe aasta vanused, aga sibasid ema või isa toel vapralt 400 m pikkuse distantsi läbi. Tore on vaadata nii pisikesi lapsi jooksmas ja jälgida vanemaid, kes oma pesamuna jooksu uhkusega jälgivad ja jäädvustavad.

XIX Holstre-Paistu maanteejooksule, mis on ühtlasi Viljandi valla seeriajooksu III etapp, oli kogunenud aukartust äratav arv jooksjaid üle Eesti. Jooksu lõpetas esimesena Olavi Allase KJK Järvalast ajaga 15:50.3. Tiitlikaitsja Indrek Tobreluts Elva suusaklubist lõpetas teisena ja kaotas võitjale 12,8 sekundit. Edukaim naine oli Olga Andrejeva Raplamaa Spartast ajaga 18:24.7. Jooksu korraldas Hanno Priksi meeskond koos Viljandi valla sporditöötaja Anne Freimuthiga. Suur tänu teile jooksu ladusa korralduse eest! Jooksule kujundas uued pilkupüüdvad medalid valla IT spetsialist Veiko Jüris. Auhinnad pani välja Viljandi Vallavalitsus.

Lastele pakkus meelelahutust ja teatrielamust onu Ervini nukuteater Tallinnast, kes esitas õpetliku loo hajameelsest jänkuemast.

Päev jätkus Paistu näitetrupi etendusega "Mamma". Tegemist on tõsise teemaga, vanuri hooldamist puudutava looga, millest ei puudu ka teatav annus huumorit. Kes on etendust näinud, see on trupi etteastet igati kiitnud.

Õhtul pandi proovile meeste ja naiste ramm raskuste tõstmisel, kandmisel ja tõukamisel. Kahjuks oli rammumehe võistlusele registreerunud vähe osalejaid. Võitjaks tuli Romek Velt Jõgevamaalt. Paistu meeste au kaitses Janek Riiner, kes sai kirja teise tulemuse. Naiste osas saavutas esikoha Meelika Allik Viljandist, talle järgnesid Riina Kaasik Viljandist ja Katrin Kahu Paistust. Auhinnad pani välja Saimre talu ja võistluse korraldas spordiklubi Paistu.

Kirikus sai kuulata klassikalist suve- muusika kontserti.

Kõige pisemad jooksjad enne starti

Fotod: PIIA MÄND

Paistu uue külakiige lahtilaulmine

Selle aasta külapäeva tähtsündmuseks võib lugeda välitreeningusaali ja külakiige avamist. Need ehitused valmisid Viljandi vallavanema Ene Saare ja Paistu kultuuriseltsi koostööna. Projekt rahastati LEADER-programmi maaelu arengu toetuse meetmest 25 000 euroga, millele vald lisas omaosaluse 7551 eurot. Avapäeval tutvustas treeningseadmete õiget kasutamist Anne Freimuth ja harjutusi aitas ette näidata Andres Ralja. Treeningseadmed tekitasid suurt elevust ja huvi ning kiik oli kasutusel veel peale kesköödki.

Külapäev lõppes lõkke ja hoogsa tantsumuuga ansambel Elumehe saatel. Lapsi

rõõmustasid Mulgimadina batuudid ja suhkruvatt. Suvekohvikus pakkus head ja paremat Hilja Alamäe.

Oli heameel kohata inimesi, kes on Paistust lahkunud, aga leiavad igal aastal külapäeval tee oma endisesse kodukohta ja toovad siia kaasa ka oma pered. Aitäh, et oma kodukohta meelepeate! Ka ilmselge meid ja vaatamata peate! Ka ilmselge meid ja vaatamata peate! Ka ilmselge meid ja vaatamata peate!

Suur tänu kõigile abilistele, kes nõu ja jõuga toetasid Paistu külapäeva korraldamist! Kohtumiseni järgmisel suvel!

Piia Mänd

Paistu rahvamaja juhataja

Naised proovivad jõudu, pildil Moonika Riiner

Treeningväljaku avamine, nõuandeid jagab Anne Freimuth

Valla eakad käisid reisil

Viljandi vallavalitsus võimaldab korraldada eakatele vallaelanikele igal aastal kolm reisi, et tutvuda huvitavate Eestimaa paikadega.

Üks suur grupp, kus osales 54 inimest kogu vallast, asus Viljandist tee 29. juunil. Esimeseks peatuskohaks oli Eesti Rahva Muuseum Tartus. Kaasaegne muuseum, mis avati 2016. aasta sügisel on igati väärt külastamist ja selle ekspositsiooniga tutvumist. Põhjalikult vaadati soome-ugri rahvaste väljapanekut ning eestlaste ajalugu kiviajast kuni tänapäevani. Huvitav oli teada saada, et kiviajal kulus kivi sisse augu puurimiseks paar pikka päeva kannatlikku tööd. Nägime ka Lennart Merele kuulunud mobiiltelefoni, mis oli paraja kohvri suurune ja võrdlesime seda tänapäeval kasutusel olevate aparatuuridega. Suurimaks vaatamisväärsuseks kujunes Eesti riigi lipu emalipu nägemine. Lipule on pühendatud eraldi ruum ja märgitud ära esimese lipu õmblejate nimed ja õnnistamine Otepää kirikus.

Jääaja keskuse giid Saadjärvel andis põhjaliku ülevaate jääaja tekkest, arengust ja taganemisest. Ta kinnitas, et ka järgmise jääaja alged on juba olemas, aga meieni jõuab see kümne kuni kaheistkümneme tuhande aasta pärast. Kõigi pillu kõitsid mammuti elusuurune kuju ja toredad väljapanekud kliima arengust jääajast kuni tänapäevani.

Reis jätkus Elistvere loomapargis, kus Jääaja keskuse topiste ja fotode asemel sai vaadelda elus loomi ja linde oma igapäevast elu elamas. Esimesena tervitas meid uhke karu-ott. Nägime ka põtra oma toredat sarvekrooni demonstreerimas, võimsaid piisoneid jalutamas ja väiksemaid loomi asjatas. Loomapark rajati algselt emata jäänud ja vigastatud loomade koduks, aga nüüd elavad seal ka nende järeltulijad ja teistest loomaparkidest vahetamise teel saadud asukad. Varem Eesti Metsaseltsi majandada olnud loomapark kuulub 2008. aastast alates RMK Tartu-Jõgeva puhkeala koosseisu.

Põltsamaa roosiaed pakkus vaatamata külmale ja hilisele kevadele uskumatut silmailu ja värvide pillerkaari. Naiste silmad löid särava valides oma koduaedadesse kauneid roosiistikuid ja muid lilli.

Reisi viimaseks peatuspaigaks oli Põltsamaa muuseum ja kirik, kus saime väga toreda ülevaate Põltsamaa ajaloost ja elust tänapäeval.

Reisil osalejad jäid päevaga igati rahule ja lubasid järgmisel aastal sellisel ettevõtmisel taas osaleda!

Piia Mänd, reisi korraldaja

Politseinik soovib: metsa minnes olgu laetud mobiiltelefon alati kaasas

Lähenemas on seene- ja marjahooaeg, mil politsei saab rohkelt teateid metsas sihi kaotanud abivajavatest inimestest.

2015. aasta varasügisel teatas 48-aastane mees häirekeskusele, et viibib Alam-Pedja looduskaitsealal ja on jõudnud Põltsamaa jõe äärde, kuid ei aima, millises suunas liikuda, et jõuda tuttava sillani. Politseipatrull liikus mehe kirjeldatud asukohta ning andis sireenidega märku, kuhu mees liikuma peaks. Paraku mees aga sireene ei kuulnud ning ei osanud öelda ka täiendavalt midagi oma asukoha kohta. Positsioneerimise käigus selgitas politsei välja mehe arvatava asukoha Kolga-Jaani vallas Meleski külas ning keerulistes oludes liitus mehe otsingutega lennusalga kopter. Peagi märkas kopter metsas valgusvihku, mis tuli otsitava mehe taskulambist ning kuna ilmastikuolud olid muutunud märgatavalt paremaks õnnestus mees vintsida kopteri pardale. "Tegu oli keerulise juhtumiga, mida oluliselt raskendasid halvad ilmastikuolud ja soine ning vesine maastik," ütles Viljandi piirkonnapolitseinik Margus Mitt.

Igal aastal käivitab politsei keskmiselt poolsada ressursimahukat otsinguoperatsiooni leidmaks neid, kes seeni või marju noppides ära eksivad. "Olukorras, kus ükski võserik või puukänd enam tuttav ei tundu ning omal käel metsast välja pääsemise lootus hakkab kaduma, tuleks haarata mobiiltelefoni järele ning häirekeskusele juhtunust teada anda. Seepärast on oluline, et ühes seenenoa ja korviga võetaks kaasa ka laetud mobiiltelefon," rõhutas politseinik.

Margus Mitt selgitas, et kaasaegsed telefonid suudavad pakkuda ka juba GPS-koordinaate, mispärast on paslik kas ise või oma eakamatele lähedastele telefoni võimalusi lähemalt tutvustada. Koordinaate teades saab politsei eksinud inimese asukoha kaardil väga täpselt paik panna ning abi jõuab kohale oluliselt kiiremini. "Kui telefon GPS-koordinaate ei näita, tuleb töösse panna isenda nutikus ja tähelepanu. Ka looduslikud märgid nagu väga suur kivi, ebatavalise kujuga puu, jahimeeste vaatlustornid, kraavid ja muu sarnane võimaldab inimese asukohta määratleda," selgitas Sadam. Seda enam, et sageli kaasab politsei otsingutele kohalikke jahimehi, kes tunnevad "tööpõldu" sama hästi kui oma taskut. Kusjuures arvestatav hulk metsa eksinutest on õigele teele juhendatud just telefonitsi.

Metsaminekut planeerides tuleb kind-

METSA MINNES:

- Teavitage alati lähedasi, naabreid kuhu plaanite minna ja millal tagasi tulla
- Kandke alati peakatet, pikki pükse ja pikkade varrukatega pluusi. Need aitavad nii putukahammustuste, päikese kui kriimustuste eest. Jäljalõud olgu mugavad ja niiskuskindlad.
- Võtke kaasa laetud akuga mobiiltelefon ning pange see suletavasse taskusse või nööriga kaela, kust see kaduma ei lähe
- Jätke meelde metsa sisenemise koht ning võimalusel märgistage see mõne riideriba või lindiga.
- Häтта sattudes kutsuge võimalusel enne pimeduse saabumist abi numbril 112.

lasti arvestada oma tervisliku seisundiga. Kusjuures eakamatel seenelistel soovib politsei ihuükski metsa minekut pigem mitte ette võtta. Näiteks kui palavamal päeval tunneb üks seenelistest tervise halvenemist, säilib kaasa tulnud lähedaste näol siiski võimekus kiirelt abi kutsuda. Kui metsaminek on otsustatud üksinda ette võtta, on omal kohal lähedastele teada anda, millal ja kuhu minnakse ning millal plaanitakse tagasi olla.

"Mõistlik oleks metsa minnes selga panna eredavärvilised riided, mida oleks juba kaugelt märgata. Samuti kaasa haarata väike toidukogus ning joogivesi. Pikkema metsa jäänud inimesel, kel pole kaasas söögivaru või joogivett, oleks targem aga oma energiavarusid säästa ning abi saabumist ootama jääda," annab Mitt nõu. Abi oodates ei tasu pimedamal ajal enam metsas sihitult ringi joosta ning väljapääsu otsida. Seda enam, et pimeas ei ole näha näiteks kraave, maha langenud puid ja muud, kuhu komistades võib olukord abivajaja jaoks veelgi halveneda.

Kõige edasiviivamaks jõuks enne tamaks ootamatuid kaotsiminekuid ja õnnetuid olukordi on mure nii iseenda, aga ka lähedaste pärast. "Olgu tegu noorema või vanemaga, tundke huvi, kuhu teile kallid inimesed lähevad, kui kauaks ja kellega," toonitas piirkonnapolitseinik Mitt.

Annika Maksimov

Lõuna prefektuuri kommunikatsioonibüroo praktikant

Viieteistkümne maakonna esindajad, väliskülalised, maavanem, EV President Kersti Kaljulaid ja Krista Habakukk, Eesti Külaliikumine Kodukant juhatus

Eesti külade XII Maapäev toimus 4.–6. augustil Vana-Võidus

Külaliikumise suursündmus Maapäev on traditsioon juba 1996. aastast. Maapäeva ehk külade parlamendi eesmärgiks on koondada oma liikmeid, maakondade külade esindajaid, koostööpartnereid ja võimuorganeid ühistesse mõttetalgutesse maaelu arendamise teemal. Maapäeva kaudu jõuab külarahva hääl kogukondadesse, omavalitsustesse, riigivõimuni, rahvusvahelisele tasandile.

Esimese päeva hommikupooliku veetis maakonnadelegatsioonid Viljandimaa külates, päeval toimus Viljandi linnas rongkäik ja kuulati isamaalist kõnet C. R. Jakobsonilt Viljandi Kesklinna kooli õues. Maapäeva avatseremoonia ning Aasta küla 2017 väljakuulutamise ja edasine kahepäevane programm viidi läbi Vana-Võidu külas asuvas uues Viljandi Kutseõppekeskuse hoones.

Teise päeva õhtul pidas maapäevalis-tele kõne Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid, avas üritustesarja EV100 ja osales Vana-Võidus pärnadest päikeseringi istutamisel. Puid istutasid XII Maapäeval osalenud: 15 maakonda, väliskülalised, liikumine Kodukant, Viljandi maavanem, Vana-Võidu küla ja Vabariigi President. Võõrustava küla puu istutati Presidendi puu kõrvale.

Pühapäeval toimus Eesti Külade XII Maapäeva lõputseremoonia, kus võeti vastu Eesti maakogukondade manifest, millega saab tutvuda Eesti Külaliikumise Kodukant kodulehel. Osalesid ka Eesti Vabariigi Peaminister Jüri Ratas ja Maaeluminister Tarmo Tamm.

Maapäeva lõpetati Eesti toidutootjatega koostöös valminud LEIVAKÜLA esitlusega.

Eesti Külade 13. Maapäeva korraldab juba kahe aasta pärast Põlvamaa.

Kati-Katri Koppel

arenguspetsialist, Viljandi Vallavalitsus

Maaeluminister Tarmo Tamm, Eesti Vabariigi Peaminister Jüri Ratas, Eesti Külaliikumine Kodukant juhataja Krista Habakukk ja Kodukant Viljandimaa juhataja Enn Sarv inimeste ees.

19 tunni tööga valminud Leivaküla – Viljandi maakond söödaval kujul

...se esimees, Viljandi Kutseõppekeskuse direktor Tarmo Looduse kõnet kuulamas.

Fotod: PEETER ARRO

President Kaljulaid enda istutatud pärnaga Vana-Võidus

Presidendi pärna istutamine

Tarmo Loodus ja president Kaljulaid pärna istutamas

Marko ja Lagle Vilu Vana-Võidu küla pärna istutamas

Teadetetahvel pärnade päikeseringi juures

Peaminister Jüri Ratas kohalolnute poole pöördumas

Suvepäevalised võimlemisharjutusi sooritamas

Eakate tervisepäevad mererannas

Juba viiendat suve korraldas Viiratsi Päevakeskus eakatele tervisepäevad mere ääres, Valgerannas. Ööbimine oli Andropoffi Villa kõigi mugavustega suvemajades, kus on kasutada kööginurk, saun ja puhketuba.

Ürituse eesmärgiks ongi viia vanurid kodudest välja, pakkuda huvitavaid loenguid, teha kepikõndi, matkata matkaradadel, käia metsas marjul, nautida rannamõnuseid ja tunda rõõmu oma kaasteltest vestlusringis. Seekordsed teemad: Viiratsi perearst Ülle Gurjev rääkis insuldist, mis see on ja kuidas seda ennetada ning jagas materjale tervisliku toitumise kohta. Tervislikust toitumisest rääkis toitumise konsultant Eve Mälgand, kõik said mõõta lihaste ja luukoe massi, rasva- ja veesisaldust organismis, kontrollida oma

bioloogilist vanust ja määrata kehamassi indeksit. Kõik soovijad said vestelda individuaalselt perearstiga ja toitumise nõustajaga. Jalutati matkaradadel, korjati ravimtaimi ja tutvustati ühises vestlusringis nende väärtusi. Kuna ilmad olid väga tuulised ja merelained kõrged, käisid ujumas ainult julgemad, aga tervistavad olid ka pikad jalutuskäigud mererannas. Terviselaagris oli 42 inimest, neist 80+15 inimest, 70+8 inimest, 60+12 inimest ja ka nooremaid. Kõik olid väga rahul ja tänulikud, et saadi kodust välja, nautida ilusat loodust, istuda õhtul restoranis ja vaadata merelaine tormilist mängu.

Olles 20 aastat korraldanud terviselaagreid, neist Viiratsis viis aastat, siis mõtlesin küll, et aitab, küll käidud, kui aga rahvas oli rahul ja soovisid kõik järg-

misel aastal jälle tulla, leebusin minagi, ning broneerisin järgmise aasta tervisepäevade korralduse aja juulikuuks. Viimasel päeval lepitati kokku, et sügisel alustavad taas kooskäimist grupid, kus tervisliku toitumise jälgimise õpetus peaks kujunema iga inimese elustiiliks, see teeb meid tervemaks ja liikuvamaks. Kes tunnevad huvi meie tegevuste vastu on alati oodatud Viiratsi päevakeskusesse.

Üritust toetasid Viljandi vald, Viljandi maavalitsuse tervisetuba ja Viiratsi puuetega inimeste ja üksikvanemate ühing. Suur tänu toetajatele!

Urve Kimmel

Viiratsi päevakeskuse perenaine ja tervisepäevade korraldaja

Viiratsi perearst Ülle Gurjev loengut pidamas

Uusna kooli kokkutulek Ruudikülas

Uusna kooli kokkutulek toimus 15.07.2017 Ruudikülas. Korraldajaks oli Väino Viidebaum. Väino oli ise keetnud väga maitsva supi. Istusime ühiselt lauas.

Muusikat tegi ja laulis Are Jürimaa. Tantsisime ja laulsime ja vahetasime muljeid. Sõna võttis direktor Viivu Arnim, Väino ja veel palju teisi.

Väino näitas pilte, mis olid tehtud sealsamas 2005. aasta Jaanipäeva ajal filmi "Lihtne elu" võtetel. Villu Käo andis kõikide kokkutulnute nimel Väinole üle aukirja osavõtjate nimedega. Tegime ka grupipildi. Tuju oli kõikidel hea ja ilm oli ilus. Täname kõiki korraldajaid ja ootame järgmist aastat, et sealsamas kokku tulla.

Marju Käo

Uusna kooli lõpetanud 1957. aastal
60 aastat lõpetamisest

Väino Viidebaum näitab pilte, mis on võetud 2005. aasta Jaanipäeval filmi "Lihtne Elu" võtetel.

Muusikat tegi ja laulis Are Jürimaa

Sõna võtab Uusna kooli direktor Viivu Arni

Päästeamet annab nõu: kuidas käituda äikese korral?

Enne äikest

- Paigalda kodule piksekaitsesüsteem. See on eriti vajalik nendel hoonetel, millel on plekk-katus, harjaplekk või metallkonstruktsioonid, mis tõmbavad välku ligi. Samuti on see vajalik kõrgemal kohal asuvatel majadel.

- Televisiorientennid peavad olema maandatud.

- Võta hoone peakaitsmest vool välja. Kui see pole võimalik, siis lülita välja elektriseadmed, ning tõmba pistikud seinast välja.

- Eemaldu veekogudest.

- Veendu, et lahtised ja lenduvad esemed (aiamööbel, telgid jne) on turvalises kohas või tugevalt kinnitatud. Vii kergemad esemed siseruumidesse.

Äikese ajal

- Ära ava veekraani. Vesi on hea elektrijuht.

- Ära tee ahju ega pliidi alla tuld. Laetud osakesed suitsus toimivad piksevardana.

- Ära varju üksikute puude, metallmastide ega -aedade lähedale. Välgutabamuse võimalus on seal suurem.

- Äikese ja halva nähtavuse korral ole autoga sõites ettevaatlik, paduvihma ja rahe ajal peatu maantee serval.

- Kui maja asub lagedal või mäekupli peal, siis sulge aknad ja uksed ning ära viibi äikese ajal akende all.

- Ära räägi võrgutelefoniga (võib põhjustada elektri- või akustilise šoki).

- Selgita lastele, et ohtlik ei ole müristamine, vaid välg.

Õnnetustest teata kohe telefonil 112!

Kombainerid ja saagid

1979. aastal rajooni kombainerite sotsvõistluses olid ühel nädalal parimad Viljandi Näidissovhoosi Pärsti osakonna kombainerid Aarne Simson, Toivo Saksniit ja Tõnis Peegel. Sel aastal kasvas meil palju varajast odrasorti "Otra" ja olid ideaalsed koristusilmad. See töigi võidu, sest teistel majanditel polnud ilmselt veel piisavalt koristusküpsed vilja. Osakonna külviplaan oli keskusest ette antud millist sorti ja palju külvata. Pärstis sellest täpselt kinni ei peetud. Kasvatasime varajast otra kolmandikul teraviljapinnast. Põhjus

- nii sai põllud varakult kesaharimiseks vabaks, ilusate ilmadega varuda arvestatav kogus söödapõhku ja jõusöödatsehi jahvatamiseks varem söödavilja. Sageli olid suurmajandi laod koristuse alguseks jõusöödast tühjad.

Agronoomile tundus, et nelja osakonna loomakasvatatajad muudkui uhavad üksteise võidu loomadele jõusööta, et ikka teistest rohkem juurdekasvu saada.

Eks kogu teravilja liikumine oli keskuse raamatupidamises näha. Kus veel varu oli, nõuti sinna, kus sööt otsas. Pärsti osakonnal oli selle vastu oma salarelv. Pärsti järve ääres asunud punkerkuivatisse jäi pärast

kuivatamise lõppu teravili hoiule. Seda üle kaalu ei veetud. Nii sai osa vilja jätta arvele võtmata. Näidissövhoos võttis vastu teiste majandite laopühkmeid ja sorteerimisjäätmeid. Kord lugesin sellisest Savikoti jõusöödatsehi jahvatamiseks toodud teraviljast ligi 20 liigi umbrohuseemet direktori asetäitjale Harry Raudkivile peo peale. Haril, heal mehel, polnud, midagi kosta.

Kui Savikoti sigalas või Kurika noorkarjal nälg käes, oli Pärsti osakonnal vilja oma varust võtta.

Heino Laiapea

Viljandi NS Pärsti osakonna agronoom
1977–1982

• VILJANDI NÄIDISSOVHOOSI LOOD •

Kuidas kütust kokku hoiti?

Viljandi Näidissövhoosi Pärsti osakonnas Savikotis töötas Poola rohu-jahuagregaat ehk trummelkuivati, mida kasutati ka teraviljakuivatamiseks. Kütuselaohoidja ootas viljakoristusaega, et saaks poole aasta jooksul kokkuhoitud diislikütte kuivatile saata. Samamoodi saadeti säästukütet sigalasse. Traktoristidel oli iga töö jaoks oma kütusekulunorm. Töötasu saamiseks kirjutati töökoguseid juurde, kütust aga ei kulunud. Järgmisel päeval 20 liitrit laohoidjale aga lehele märkida 100. Tankimispüstoli pidi möepärast paaki pistma. Kui samal ajal oleks ametiautole Gaz 63 ehk vanale villisele bensiini võtma tulnud osakonnajuhataja Villu Soop, oleks ta muidu fiktiivse tankimise ära tabanud. Osakonnajuhataja oli terane selliseid asju märkama.

Muidugi oli ka neid masinamehi, kes ei kirjutanud juurde vaid tegid tublilt tööd nii tööajal kui ka peale tööpäeva lõppu.

Toon näite Karu farmi sõnnikuveolt. Kui uue kaalumaja valmimisel hakkasime kõiki sõnnikukoormad kaaluma, siis kord kahe traktoristi teekonnalehtedele märgitud sõnnikukoguseid kaalumaja andmetega võrreldes, selgus, et üks mees vedas 10 koormat nii teekonnalehe kui kaalumaja andmetel, teine mees teekonnalehe järgi 12 koormat ja kaalumaja andmetel 2 koormat. Seega oleks viimane justkui 2 koormat tublimast mehest rohkem vedanud. Selline valeskus töökaaslaste suhtes oli ebaõiglane.

Et traktoristid ei venitaks kütusetankimisega ja tööle jõudmisega, kehtestas osakonnajuhataja kindla kellaaja, mil tankla avatud. "Kui mina olen tankinud, ei tule siia enam keegi," tavatses Tiit Tisson laohoidjale öelda. Igakord ei olnud aga Tiit sugugi viimane tankija. Autodel kulus hooajatöödel nii palju bensiini, et tankida tuli ka öhtul.

Niidukitele ja kombainidele vedas

kütte põllule tsisternauto. Nende aastate jooksul olid kütteveo autojuhtidena sageli teise ameti kõrvalt Endel Toomiste, Harri Mängli, Endel Piir, Andres Voll.

Laupäevak kokkuhoitud kütusega

Laupäevakutel koostas brigadir tavaliselt traktoristide töökäsu, kus kirjas 6 tundi transporditööd. Ei vähem ega rohkem, sest just niisuguse aja eest arvestatud töötasu kanti riigile. Traktorilehtedel tuli märkida ka kulutatud kütus. Et kütte arvestus lehtedel lihtsam oleks märgiti kõikidel lehtedel selle päeva küttekulukuks 0.

Ühel aastal oli majandisse tulnud noor ökonomist Ahto Ani, kes neid laupäevaku töökäske kontrollis.

Ahto Ani helistas ja küsis, et kuidas siis kütet ei kasutatud. "Laupäevakul tehakse tööd kokkuhoitud kütte arvel," vastasin. Ökonomist mõistis, tänas viisakalt ja pani telefonitoru ära. Veerand tunni pärast helistas peaökonomist Leemet Lõo. Tema antud vastusega rahule ei jäänud. Ülemusele omaselt ütles hädagi kröbedat. Kas kirjutati vastavad liitrid lehtedele juurde või mitte, seda jällegi ei tea.

Kui Harald Männik Viljandi NS direktor oli, nõudis ta osakondadelt täiendavalt teraviljatõnne. Konkreetseks sai Pärsti osakonnajuhata Villu Soop käsu 100 tonni teraviljale. "Ei ole ja ei saa" öelnud osakonnajuhataja. Kuna Männik jäi oma nõudmise juurde kindlaks, kirjutas Villu teravilja saatelehel koguse 100 tonni ja lahtrisse, kust tulnud "õhust", kuhu läinud "õhku". Dokument võeti raamatupidamises vastu.

"Villu Soop oli hea oponent, teisi selliseid Näidissövhoosis polnud," meenutas Harald Männik 2001. aasta augustis. Kaudselt tunnistas Männik, et Soop oli ainuke, kes majandis julges talle otse vastu astuda. Villu Soop ja Harald Männik on sündinud augustikuul lõvide tähtkujus.

Heino Laiapea

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised 2017

**Valimised toimuvad
15. oktoobril 2017**

Kolga-Jaani valla ja Tarvastu valla Viljandi vallaga liitumisel suureneva Viljandi valla volikogu valimiste korraldamiseks moodustati valimiskomisjon koosseisus:

Maire Pettai
Kairi Kärner
Reet Pramann
Gerly Sankovski
Inge Tiido

Valimiskomisjoni asendusliikmeteks nimetati:

Ljubov Auksmann
Veiko Jüris

Valla valimiskomisjoni asub Viljandi vallamajas, Kauba tn 9, 71020 Viljandi. Tel 529 5502
e-post: valimised@viljandivald.ee

Valla valimiskomisjoni tööaeg:

**16.08.2017 – 04.09.2017 ja
06.09.2017 – 08.09.2017**
Esmaspäev ja reede 8.30–11.00
Teisipäev ja kolmapäev 14.00–16.00
Neljapäev 16.00 – 18.00

05.09.2017 14.00 – 18.00

08.09.2017 kell 10.00 kandidaatide registreerimine ja liisuhetkimine, mille alusel antakse erakondadele, valimisliitudele ja üksikkandidaatidele registreerimisnumbrid

11.09.2017 8.30 – 11.00

15.10.2017 9.00 – 20.00
16.10.2017 10.00 – 12.00 (hääletestikordne ühelugemine)

Lisainfo www.vvk.ee

Hei saadik, ma ei kuule Sinu häält!

Viljandi vallavolikogu valitsemisaeg on lõppemas.

Valla rahva poolt on valitud meid esindama 23 saadikut. Volikogu tööd juhivad esimehena Hellar Mutle ja aseesimees on Kaupo Kase. On moodustatud 5 komisjoni, millede esimehed on: Jaan Leetsar, Marika Kivistik, Ain Sibul, Maret Tamme ja Tiia Tomson.

Pärast eelmise valimisi moodustus volikogus poliitiliste ühenduste kohtade arv järgmiselt: Isamaa ja Res Publika Liit – 7, Sotsiaaldemokraadid – 7, Valimisliit Vabad Vallakodanikud – 4, Valimisliit Viljandi vald – 4 ja Keskerakond – 1.

Koalitsiooni moodustasid IRL, Valimisliit Vabad Vallakodanikud ja Valimisliit Viljandi vald.

Opositsiooni jäid Sotsiaaldemokraadid ja Keskerakond.

Valitud saadikutel lasub aruandekohustus. Mida nad on teinud, kuidas on hääletanud, kuidas mingi tulemuseni jõuti, milliseid probleeme on ülesse tõstetud.

Viljandi vallas ei ole kohalikkudele televisiooni aga midagi siiski on olemas – kohalik leht “Üheskoos”, mis ilmub kord kuus ja minu andmetel isik, kes soovib oma

mõtteid ja arvamusi avaldada ei pea selles rahakoti sangasid avama. Seda enam kui oled saadik – kohaliku võimu teostaja.

Üheks saadiku väljenduse kohaks on vallaleht.

Sirvisin 2016. ja 2017. aasta vallalehte – kokku 17 eksemplari – eesmärgil avastada need rahvaasemikud, kes on vallalehe kaudu midagi kirjutanud. Teema minu silmis polnud primaarne. Oluline ikkagi saada teada, et saadik on olemas ja toimetab. Vald on ju suur, elanikke ligi 10 000. Teemasid peaks jätkuma, isikuid piisavalt, ettevõtjaid samuti ja ega pensionäri vähe ole. Põllumaad ja metsa ning veekogusid ka on. Kirjutusmaterjali saab hea tahtmise juures alati.

Ühinenud valla esimesed aastad oli loomulikult pingelised: seadused, korraldused, kooskõlastused, kes millise tabureti saab või säilitab, töötasud jne. Seepärast piirdusin vaid pooleteise aasta ajalehtede materjalidega.

Siin see tulemus on. Et asi oleks konkreetne, siis ka nimeliselt, kes vallalehes on ennast ilmutanud.

Hellar Mutle (volikogu esimees) – 9 korral

Kaupo Kase (volikogu aseesimees) – 7 korral

Marika Kivistik (Sotsiaalkomisjoni esimees) – 4 korral

Jaan Leetsar (Kodanikuühenduste ja külaarengu komisjoni esimees) – 3 korral

Ülle Gurjev (volikogu liige) – 1 kord

Heino Ruus (volikogu liige) – 1 kord

Maret Tamme (Haridus-, spordi- ja kultuurikomisjoni esimees) – 1 kord.

Saadikuid on volikogus 23 hinge. Seitsmel saadikul on sõnum valijatele aga 16 häält ei ole kuulda. Valla lehe kaudu oleme kursis kuidas meie lapsed elavad toimetavad lasteaedades, mida teevad kooliealised, rahvamajade tegevus, nais- teklubi, lapsevanemad kirjutavad, valla noortevolikogu spiiker Kelli Pärn jne. Valla erinevate valdkondade juhid-liidrid on asja võtnud tõsiselt, aga saadik on peidus.

Roland Tulik
Vallakodanik

EAS Ärimentorprogramm otsib ambitsioonikaid alustavaid ettevõtjaid!

EAS ootab sügisel algavasse EAS Ärimentorprogrammi kandideerima ambitsioonikaid alustavaid ettevõtjaid. Ärimentorprogramm on mõeldud alustavate ettevõtjate edule, kiiremale kasvule ning ekspordile kaasaaitamiseks. Kandideermise tähtaeg on 18. september!

50 ettevõtjat saavad paariliseks personaalse ettevõtjast mentori, kellega koos arutada läbi ettevõtte eesmärgid, plaanid ning olulisemad otsused. Programm sisaldab lisaks koostööle mentoriga ka praktilisi töötabasid ärimudeli, müügi, tootearenduse ja teistel alustava ettevõtja jaoks vajalikel teemadel. Lisaks annab EAS Ärimentorprogramm hea võimaluse oma ärialase võrgustiku kasvatamiseks. Täna on programmi läbinud juba ca 600 ettevõtjat.

EAS-i poolt läbi viidud võrdlusest on selgunud, et Ärimentorprogrammis osalenud ettevõtteid on saavutanud keskmiselt 3 korda suurema kasvu kui teised sarnased ettevõtteid, kes ei ole programmis osalenud. See on ilmekas statistika, mis

kõneleb programmi suurest väärtusest ja kasust osalevatele ettevõtetele. Osalejad ise on välja toonud, et kogemuste jagamises ja üksteiselt õppimises peitub suur väärtus:

Ettevõtte Hoob OÜ juht Priit Raid: “Pärast aasta möödumist Hoob OÜ asutamisest otsustasin hakata täiskohaga ettevõtjaks. Meil olid käed-jalad tööd täis, kuid ettevõtluspoolega polnud päris tuttavad, seega liitusin EAS Ärimentorprogrammiga.” Vt ka: <https://www.eas.ee/wp-content/uploads/2017/08/HOOP-O%C3%9C-edulugu.pdf>

Ettevõtte Dambis Eesti OÜ juht Kevin Tülpil sõnul on nemad EAS ärimentorprogrammiga väga rahul. “Programmis on palju omavahelist suhtlemist, mistõttu on võrgustik laienenud märgatavalt. Mentorprogramm on veel ka silmaringi avardav ja pakub võimalust tutvuda erinevate inimestega, nii teiste juhtide kui ekspertidega ning kuulata huvitavaid mõtteid, tagasisidet ja kriitikat oma ettevõtte kohta,” sõnas Kevin.

Ettevõtte Ateljee Cherie OÜ juhi Taimi Saare tänu sõnad kuuluvad eeskätt mentorile. “Hindan kõrgelt aega, mida mentor on mulle ja meie ettevõttega tegelemisele pühendanud. See annab kindlust oma mentor on kõrval,” ütles Saar. “Kasulik on ka mentorpaari vahetamise võimalus, mida sai seminaride käigus tihti peale kasutatud – olen saanud väga palju asjalikku nõu, tagasisidet ja peegeldust oma tegevusele. Kuigi programm alles kestab, siis sellest on juba praegu palju kasu olnud,” lisas Taimi.

EAS Ärimentorprogramm on osalejatele tasuta ning seda rahastab Euroopa Regionaalarengu Fond. Programmi viib ellu EAS koostöös BDA Consulting OÜ-ga.

Programmi veebileht ja kandideerimine: <http://www.eas.ee/teenus/arimento-rid/> Programmi leht Facebookis: <https://www.facebook.com/mentorprogramm/> Lisainfo:

Sirje Post
Teenusejuht

+372 627 9744, sirje.post@eas.ee

Kihnu saar

Käesoleva aasta jürikuu lehest sai lugeda artiklist “Gagarin meri ja Kihnu saar” minu teekonnast Kihnu 1961. aasta 12. aprillil. Lubasin siis, et kunagi hiljem kirjutan sellest, mis elu seal toona elati ja oma läbielamistest kuni saarelt põgenemiseni veel sama aasta augusti lõpus.

Elukene saarel

Kõik oli ilus. Inimesed on laias laastus igal pool pea ühesugused. Elavad, hingavad, söövad ja joovad ning teevad oma igapäevast tööd ja toimetusi. Paraku aga näitab elu, et keegi erineb ikkagi massist ja kui neid erinejaid on rohkem, siis võib muutuda see teistele ohtlikuks. Eriti siis, kui seda saadab mitte ainult mere- vaid ka alkoholilainetus...

Olime tol ajal harjunud, et tavainimesed teenisid palgaks 65-110 rubla kuus. See oli toonast hinnataset arvestades küllaltki hea teenistus, et sai ära elada ega pidanud varastama riigi ja teiste inimeste tagant. Kaks korda aastas toimus hindade alandamine Riikliku Hindade Komitee poolt, seda 1. maiks ning 7. novembriks. Jah, need päevad olid seotud töörahva-püha ja revolutsiooni sünniga.

Ettertuttavalt võin öelda, et ma ei hakka kiitma sotsialismi, sest selle taustal sooritati riiklikul tasandil ülimalt kuritegusid oma maa ja rahva vastu... Oli neid, kes seda uskusid – uskusid Lenini poolt juhitud riiki ja revolutsiooni. Just tema mõtles välja ja viis täide piinakambrites hukatavate ja inimmasside hävitamise strateegia. Just temalt õppisid seda Stalin, Mussolini, Hitler, Franco, Mao Zdong jt. Aga las see praegu jääb.

Töö kalakombinaadis

Töötasin Pärnu Kalakombinaadi Kihnu tsehhis. Meie töö seisnes kalurite poolt püütud räime ning teiste kalade soolamises, külmutamises ja nende külmunud brikettide transportimises ja soolaräime püttide edasi-tagasi vedamises kail asuval käsiresiiniiga kitsarööpmelisel raudteel transpordilaevadele, mis need siis juba edasi mandrile ja kogu suurele Nõukogude Liidu riikide rahvastele ninaesiseks vedasid.

Lisaks oli veel kala transpordikastide pesu, remont ja külmetusahjustuste tuleva kala glasuurimine, mis seisnes puidust veevannides külmutatud kalabrikettide läbikastmises ja külmhoonesse virnastamises.

Need tööd ei olnud keerulised ja said selgeks mõne päevaga. Iseasi oli muidugi töö külmhoones –28-32 kraadi C juures või kaladresiini lükkamine kahe-kolme tonnise koormaga veidi isegi ülesmäge, et laevadele laadida. Kraana abil tõsteti

Kirikumõisa trepil aprillis 1961. Kui üldse kedagi päälukuks pidada, siis oli see Arno Lindeberg. Tema mängis mitut pilli ja laulis väga hästi.

need räimepütid ja külmutatud või ka värske räim laeva trümmidesse.

Iga päev oli töö, aga lõpuks tulid ju ka palgapäevad, mis tähendas tollases NSV Liidu pangasüsteemis kassasabas seismist ja sealt edasi nii mõnelegi alkoholilainetuse suplema minemist...

Selle kõige juures pani mind imestama, kui palju teenisid kalurid!!! Kuigi ka meie sissetulek ei olnud väike – 100 rubla ringis, siis kalurite teenistus oli nii suur, et kuupalga eest võis vabalt osta tol ajal moes olnud uusi autosid nagu kaks ZAZi 965 või 966 või ühe uue Moskvichi 400-408!!!

Aga Kihnu mehed ei olnud autosid, sest nendega ei olnud saarel midagi teha. Vahemaad ju väikesed. Liiklemiseks olid külakorviga mootorrattad ja lugematu arv jalgrattaid, mis igal pool aedade või puie vahel vedelesid. Kuid miks siis neile kaluritele nii suurt palka maksti?! Ilmselt sellepärast, et nad udustel öödel neetud kapitalistide juurde Rootsi ei põgeneks, kus neil kindlasti nii suurt teenistust ei oleks olnud.

Kui aga voolab õlu ja viin, siis väikese haridusega inimene on oma eluga ülimalt rahul ega kiru riiki, mis tol ajal oli väga oluline. Kannatama pidid aga teised, napilembeste lähedased ja need, kes nende “joodudega” nagu kihnlased ise ütlesid, kaasa ei läinud.

Olin vahel poes leiba või muid toiduaineid ostmas – loomulikult mitte mingisugust kalatoitu, sest kala võisime kombinaadist võtta nii palju kui tahtsime ja seda tassiti ämbritega Kirikumõisa, kus me elasime. Ainult angerjaid ei tohtinud, aga ka seda saime kalurilt enne kaalumist kätte, et saaks väärt kala maitsta.

Poe läheduses istusid mitmekümnetes punktides mehed vanuses umbes 14/15-60/70 aastat. Metallist vaadidest olut ja viinakastidest pudelite sisu kulistades

ning tavalist joodikumõla ajades ja ennast kiites. Võõl tuppides pussnoad, mis olid neile töövahenditeks.

Kaluri töö oli muidugi raske, võrkude vedamine kakuamipaadidega ja hiljem loomust täis võrkude paatidesse sikutamine ning seda kõike lainetaval merel.

Siin üks sõnaseletus, mis mulle oli arusaamatu, kust on tulnud selline sõna nagu kakuam. Sain sellise selgituse, et 1904-1905 Vene-Jaapani sõjas sõdisid seal ka Kihnust pärit nekrutid. Vaikse ookeani rannavetes püüdsid Jaapani kalurid kala kakuamipaadidega. Ja need kihnlased, kes sõjast eluga tagasi tulid, tõid ka sellise paadi nime ja püügimeetodi kaasa...

Alkoholi liigtarbimine võtab mõistuse peast. Kalurid kutsusid oma joomingutele ka suure maa ja translaevade mehi. Sealt aga vägivalla ja kaklusteni oli juba lühike tee. Äkki ei meeldinud enam kellegi nägu või tegu. Nii lõppesidki need joodud kaklustega, kus nõ vend ei tundnud venda. Hea, kui asi ainult rusikate vehkimisega lahenes – vahel läksid käiku ka terariistad. Kus tol ajal hülgepüügi vintrelvi hoiti, ei tea, kaklustes neid siiski ei olnud. Kuna hülgeid lastakse jäält, siis aravatavasti korjati need tulirelvad NKVD või saarel olnud piirivalveüksuse poolt ära.

Junnid ja kollased jäljed

Ühel hetkel olin Pärnu kombinaadi kaadrite osakonna juhataja poolt tsehi brigadiriks määratud, sest ametis olnud meesterahvas oli pidevalt purjus. Panin tähele, et soolateshi ja külmhoone tüdrukud-naised käisid pidevalt ühes ruumis. Kord järgnesin roostetanud käruga vanamehele, kes soola vedas, selle ukse suunas. Kui uksest, mis tugeva vedruga sulgus, sisse sain, ehmatasin end sõna ot-

seses mõttes soolasambaks! Olin sattunud suurde jõesoolala lattu, ca 40-50 ruutu ja siis mõistsin, miks need tsehhi naised seal käisid. Soola kuhilate seinäääred olid täis situtud ja hunnikute ees laiusid kollased kusejäljed...

Jah, kombinaadil kanalisatsioon ja vesiklosett küll puudusid, aga õue peal olid tolle aja kohta küllaltki korralikud kuivkäimlad ning väljas olid posti küljes kraanidega veepaagid, kus sai ka alati käsi pesta.

Peale sellist vaatepilti kutsusin kõik naised kokku. Kihnu tsehhi juhataja Allik, eesnime kahjuks enam ei mäleta ja joodikust meesbrigadir olid ära. Minu kõne oli lühike, aga mõjuv. Mind kuulati punastades pilgud maha suunatud. Samas andsin korralduse soolaladu korda teha ja lukksepal uksele raske tabalukk ette panna, millel vaid kaks võtit, üks tsehhi juhataja käes ja teine brigadiril.

Imestasin ainult, kuidas Pärnu Kala-kombinaadi sanitaartöötajad ei olnud seda senini märganud. Uurisid siis kontoris revidentide kaustasid ja kontrollakte ning leidsin, et kirjutatu oli ikka sisult ühtemoodi – puudusi ei iriti ei ole, sanitaarnormidest peetakse kinni...

Kultuurielu

Paar korda nädalas näidati rahvamajas kino, kus peale filmi näitamist plaadimuusika saatel tantsuks lahti läks. Ärge nüüd arvake, et need kinžallidega relvastatud pikakasvulised Kihnu mehed oma saare naisi ja tüdrukuid tantsitasid. Ei, muidugi mitte. Mõõda tantsupõrandat keerutasid nende naistega mandrilt tulnud või suurte laevade mehed.

Tollel ajal oli moes valss, fokstrott, polka, aga ka tango. Samal ajal, kui majas tants käis, piirasid Kihnu mehed rahvamaja väljastpoolt sisse ning vahtisid läbi akende, kellega nende naised või tütreid saalis jalga keerutasid. Ja nii lõppes pea iga pidu korraliku lõõminguga.

Saarel miilitsat ei olnud, oli Nõukogude Piirivalve. Kalkuste ja tülide ärahoidmisel oli neist muidugi kasu. Aga tantsust nad loomulikult kunagi osa ei võtnud. Pealegi olid nad peale komandöride nõpilusilmsed. Sellepärast Kihnu mehed neid ei rünnanud ega nendega tüli ei norinud... Nad olid relvastatud automaatidega ja patrullisid rohelistel veoautodel mõõda Kihnu saare teesid.

Mida olekski seal teinud üks jaoskonna miilits – see oleks kohe täis joodetud või oleks ennast ise täis kaaninud. Püstolgi võõlt pihta pandud ja mis korrast siis nimmoodi rääkida saab.

Saarel käisid ka vabariiklikud kultuuri-tegelased. Emil Laansoo ansambel, solistid Kalmer Tennosaar jt, kes ka vahel õõseks saarele jäid. Mäletan, kui minu poole pöördus umbes kolmekümmene Tennosaar ja Laansoo orkestripoisid, pidades mind vist kihnlaseks ja küsisid, miks mul pussi vool ei ripu ning saanud selgituse

minu päritolu kohta, uurisid, millise talu poole öösel oma sammud seada, kus ehk ootas kosilast mõni noorem leskproua või meheleminekust unistav peretütar silitust ja mesijuttu kuulata tahtis. Nõnda siis mehed juhutatud suunas ka oma sammud seadsid. C'est La Vie!

Ega nad hommikul sadama poole minnes väga loppis nügudega ei olnudki, pigem oli neil sära silmis, kui lehvitates järgmise esinemiskoha poole tõttasid...

Lennureisid

Sõitsin umbes paarinädalaste vahedega lennuk AN-12 ehk rahvakeeli metsavahiga Kihnu ja Viljandi vahet. Vahel käisin ka Tartus ja Tallinnas. Kihnus lennukipiletit ei müüdnud, seda tehti väljumisel Pärnus. Olin saanud lenduritega ka juba veidi tuttavamaks. Tol ajal lendasid juba eesti poisid – Nikita sulaaeg. Stalini ajal eestlased ju lendama ei pääsenud.

Minul oli piletik lendumisele saadud kohvriku, kuhu peitsin angerja või kaks, mille olin kalurilt saanud ja sügavkülmutusse õiget aega ootama pannud. Tänu täheks võisin siis lennata teise piloodi istmel, kõrvaklapid peas nagu lenduril ja ülevalt kokpiti aknast vaadata imelist Eestimaad. Oli ilus ja huvitav.

Auringid Adoni kohal

Umbes jaanipäeva paiku, olin eelnevalt isale-emale ning teistele, kes veel minust nooremad olid ja kodus elasid teada andnud, et teen lennuki roolis kolm auringi Adoni kohal, et korrata 1930. aastate algul tehtut, kui Viljandi lennukitehase omanik, parun Oswald Ungern-Sternberg, tuli oma lennumasinaga minu vanaisa Hans Kikasele Adonisse külla. Kahjuks kogemata heinapõllule jäänud rõuguredelid nihutasid sinna maandunud lennuki teliku paigast, mis aga tehti veel samal päeval Adoni sepikoja juures korda ning parun sai siiki minema lennata.

No oli ikka elamus küll, kui piloodi kaibiis lennuki komandööri kõrval auringe tegin. Lehvitasin kodustele ja nemad lehvitasid mulle vastu. Lend läks edasi Tartusse. Hiljem isa veel manitses, et nii madalal, ca 80 meetri kõrgusel lendasime. Rohkem me seda enam kunagi ei teinud.

Asi kisub jamaks

Pidevate tülide tõttu rahvamajas, kus käiku läksid ka saalipingid, mis peakohal keerutades läbi akende lennutati, hakkasid mandri mehed vaikselt saarelt kaduma. Kuid üks Uusna poiss Valeri võttis seal naise, läks ehitusbrigaadi ja jäigi Kihnu elama.

Ega need suure maa tüdrukudki eriti tööd teha viitsinud. Nagu loodusseadused ette näevad, istusid nad tihti hoopis meeste seltsis, peamiselt ikkagi transpordilae-vade meremeestega ja aja viitmiseks tarbiti muidugi alkoholi, vahel ka paremaid

jooke nagu likööri ja konjakit ning ega nemadki saarele pikalt pidama jäänud.

Pulmapidu Kihnus

Oli juba juulikuu lõpp. Räimehooaeg hakkas läbi saama, kuid sügisräime oli veel aega. Olin üks vähestest, kes veel Kihnu oli jäänud. Enamus massakaid nagu kihnlaste kõnepruugis mandriinimeste kohta öeldakse, olid juba saarelt lahkunud, sh ka veel üks Uusna poiss, Kaldi Käosaar, kuid üht teist oli veel tsehhides teha.

Olin just töölt tulnud, kui Kirikumõisa ukse ette, kus elasin, sõitis punane 50-kuubikuline Jawa mootorrattas, kirikuõpetaja 16–17-aastane poeg peal. Teda olla saadetud mind pulma viima ca 4 km kaugusele. Niimoodi nagu olin, väsinud ja söömata, tööriided vahetatud, istusingi tagaistmele, mille omanik oli ise Jawale peale ehitanud ja jõudsingi pulma. Sellega aga kõik ilus lõppes – ja õudus algas!

Pulm käis täiega. Pruutpaar oli peale Pärnus paaripanemist oma kaaskonnaga pulmamajja kohale jõudnud. Õu oli rahvast ja käre täis. Õllekannud käisid ringi.

Korruga piirasid Kihnu mehed mind õues ringi sisse ja nimetasid mind maa-meeste päälikuks. Kuid mind ei olnud selleks keegi kunagi valinud ja veel vähem ma ise ennast selleks pidasin.

Sündmused arensid nende stsenaariumi järgi. Ringist astus minu vastu üks tugevama kehaehitusega mees, kes tundus minust mõne aasta võrra vanem, kuid keda ma näo järgi kunagi varem saarel ei olnud näinud. Ta oli kihnlane, kes oli Tartusse ehitust õppima läinud ning seal ka poksiga tegelenud.

Üks tüli algatajaid, veel mitte päris purjus olev mees teatas, et kohe tehakse siin selgeks, kes on Kihnu saarel päälik. Sellest hetkest tabasin, et mind oli lõksu meelitatud. Põgeneda ei olnud enam kuskile ja see ei ole ka minule omane.

Meeste selgade tagant vahtisid ka Kihnu naised oma kaunites kõrtides ja rätid peas. Poksikindaid muidugi ei antud. Mees ründas koheselt. Lasin tal teha paar tantsisklevat lööki, mis mind ei heidutanud. Üks löök, mis mind tabas, näitas, et mees on poksiga tuttav. 14-aastasena saadud sunnitud poksitreneri kogemus kunagise Viljandi Keskkooliaegse poksitreneri Artemi Tepp'i juures, millest ka millalgi hiljem kirjutan, tuli nüüd kasuks.

Alustasin vastu triblamist ja esimene paremsirge minu poolt osutus ka viimaseks löögiks. Mees lendas pulmaõues sadade pilkude all teadvusetult murule ehk poksis nokauti. Kohe tormati teda külma vee ja nuuskpiiritusega turgutama. Minu käsi aga tõsteti võidu puhul üles ja mulle kui võitjale ulatati õllekann. Isegi aplaus kõlas. Siis aga järgnes kõik nagu filmis, kuid juhtus ometigi päriselt.

Ilmar Kikas

Adoni
(Järgneb)

Šokolaadi-juustukook

Toorained:

- 250 g küpsist
- 125 g võid
- 100 g kamašokolaadi
- 100 g tumedat šokolaadi
- 100 g piimašokolaadi
- 400 g toorjuustu
- 400 ml vahukoort
- 10 g želatiini
- 250 g värskaid marju

Valmistamine

Põhja jaoks vooderda vorm küpsetuspaberiga. Purusta küpsised käte vahel ning sega juurde sulanud või. Suru küpsisesegu küpsetuspaberiga vooderdatud tordivormi. Kreemi jaoks murra šokolaadid väiksemaks ja aseta kastrulisse. Sulata šokolaadid vesivannil. Paisuta želatiin külmas vees (50 ml) ning seejärel sulata vesivannil. Vahusta vahukoort ning sega juurde toasoe toorjuust. Lisa juurde sulanud šokolaad ja kergelt jahtunud želatiin, sega ühtlaseks. Vala kreem vormi ja pane külmkappi tarduma. Kaunista tort värskeite marjadega (maasikad, vaarikad, mustikad, murelid).

Head isu!

Ariaane Truu

Koduoru kohviku perenaine

Nb! Tagasiside retsepti kohta ariaane@mail.ee

**SUVI LÄBI.
ASJAD PAKITUD.
KÕIK PERELIIKMED
KAASAS?**

Ära hülga oma
lemmiklooma suve
lõppedes.

Teata hüljatud loomast
Eesti Loomakaitse Seltsi
infotelefonil 5267117 või
kohalikule omavalitsusele.

Hüljatud loomade eest
hoolitsemiseks anneta
helistades **900 7200** (5€)
või **900 7225** (2€).

Rohkem infot:
www.loomakaitse.ee

*Heleni
Tordituba
OÜ*

valmistab ettetellimisel

*magusaid ja soolaseid torte, kooke,
kringleid ja küpsiseid.*

*Asume Heimtalis,
lähiiümbrusesse ja Viljandisse toomine tasuta!*

Facebook.com/HeleniTordituba

Võta palun ühendust 5618 6709, Helen

**Üldehitus,
katused,
fassaadid ja
viimistlus-
tööd.**

5352 9476
email:
mehitus@
gmail.com

AP
ARVUTID & PRINTERID

ARVUTITE PARANDUS
MÜÜK, REMONT, HOOLDUS
Tel: 58 122 102
E-post: arvuti@parandus.ee

PRINTERITE PARANDUS
MÜÜK, REMONT, HOOLDUS
Tel: 53 835 121
E-post: printeri@parandus.ee

Töökoda asub Viljandi Vallas, Pinskal

WWW . PARANDUS . EE

HOLSTRE KÜLAPÄEV

**26.
AUGUSTIL
2017**

- **REEDEL, 25. AUGUSTIL KELL 19. 00**
ETENDUS „MAMMA“ HOLSTRE MAGASIAIDAS,
PAISTU RAHVAMAJA NÄITETRUPI ESITUSES

LAUPÄEVAL, 26. AUGUSTIL HOLSTRES

- LAAT KELL 11.00 - 14.00 MAGASIAIDA JUURES
- HOLSTRE TRIATLON KELL 12.00
- BATUUT LASTELE
- AVATUD KOHVIK
- FOTONÄITUS AJALOOST JA KÜLA TEGEMISTEST
- RINGSÕIDUD ÜMBRUSKONNA KÜLADESSE
- KONTSERT- AKTUS KELL 18.00
- PEOÕHTU ANSAMBLIGA LORADO, KELL 20.00- 02.00 MAGASIAIDAS

Oodatud on Holstre ja Holstre piirkonna külade praegused ja endised elanikud!

Info ja Korraldus: MTÜ Holstre Pere Selts
e- post : holstre.magasiat@viljandivald.ee
tel 524 3056, Marika

RAKVERELVEL

29. septembril kell 19.00 Mustla
rahvamaajal Pileti hind 15€/13€

ERKI AULE ASTUGE EDASI!

Piletid müügil Piletimaailmas ja Mustla rahvamajas. Info tel 58588787

Korstnapoiss

Kutsetunnistus 083390.
Akti väliastamine tehtud tööst.

Tel 5868 5295

Kutsu
endale
niidukihooldus
koju!!!

MURUNIIDUKITAISHOOLDUS

õlivahetus
õhufiltri vahetus
süüteküünla vahetus
toite- ja süütesüsteemi puhastus
tera teritus ja tasakaalustamine
mootori tööpörete kontroll
ja reguleerimine

HELISTA JA
BRONEERI AEG
+372 53 499 211

www.niidukimeister.com
info@niidukimeister.com
Facebook.com/Niidukimeister

NIIDUKIMEISTER

EESTI VABARIIK

PÜHAPÄEVAL,
20. AUGUSTIL 2017

EESTI TAASISEISESVUMISPÄEVA
TÄHISTAMINE VILJANDI VALLA
PEREPÄEVANA VIIRATSIS

12:00 Viljandi valla pinalipäev (kutsetega),
I klassis kooliteed alustavate laste peredele

13:00 Viiratsi perepargi avamine

14:00 Pidulik taasiseseisvumise 26. aastapäeva kontsert-aktus suvelaval
Joonistusvõistluse "Minu Eesti, minu kodu"
taasiseseisvumispäeva külaliste lemmiku väljakuulutamise

15:00 Voldemar Kuslapi kontsert (tasuta)

13:00-14:00 Joonistusvõistluse "MINU EESTI, MINU KODU" NÄITUS
Viiratsi koolimaja saalis. AVATUD VAATAMISEKS JA PUBLIKULE HINDAMISEKS

ATRAKTSIOONID LASTELE:

- Mulgimadina batuudid
- Poni- ja hobusõit Sammuli tallilt
- Elektriautod

KORRALDAJAD: Viljandi Vallavalitsus, Viiratsi Rahvamaja

VILJANDI VALLA

SUL ON ÕIGUS SAADA KVALI- TEETSET ÕIGUSABI RIIGI KULUL

Alates 10. aprillist
2017 jagab Eesti
Õigusbüroo OÜ ta-
suta õigusabi. Projekti finantseerib Eesti
Vabariigi Justiitsministeerium.

Tasuta õigusabi võivad saada kõik Eesti elanikud, kelle sissetulek on väiksem kui 1,5-kordne Eesti keskmine ehk kelle brutopalk jääb **alla 1773 euro** kuus. (Statistikaameti andmed 2016. IV kvartali kohta.)

Õigusabi osutatakse **eraisikutele, peaaegu kõikides juriidilistes küsimustes ja kõikides vormides**: konsultatsiooni telefoni teel, kontoris, veebis, e-kirja teel; dokumentide koostamine (lepingud, nõudekirjad, kirjadele vastamine).

Esindame oma kliente kohtuvälises menetluses (vaidluses, kirjavahetuses või läbirääkimistest teise poolega) ja ka kohtus. Samuti suheldes ametiasutustega (politsei, linna- ja vallavalitsus, sotsiaalkindlustusamet, tööinspeksioon jne).

Täiesti tasuta on kaks esimest tundi õigusnõustamist. Järgmised 3 tundi saab õigusabi hinnaga 20 eur/h ning vajadusel lisaks 10 tundi hinnaga 40 eur/h.

Kuidas saada tasuta õigusabi?

Registreeri ennast Eesti Õigusbüroo kliendiks interneti teel <http://www.juristaitab.ee> või helista +372 688 0400

**Tasuta õigusabiteenust saab ainult klient, kes on Eesti Õigusbürooga kliendi-
lepingu sõlminud.** Lepingutasu on 5 eur.

Kes mind nõustab?

Meie meeskonda kuuluvad kümned kogenud ja kvalifitseeritud õigusnõustajad.

Klientidega korraldame kohtumisi 15-s Eesti Õigusbüroo kontoris: **Haapsalus, Jõgeval, Jõhvis, Kuressaares, Kärdlas, Narvas, Paldiskis, Põlvas, Pärnus, Rakveres, Tallinnas, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.**

Kõige parema tulemuse oma küsimuse lahendamiseks saab siis, kui juristi poole pöörduda **võimalikult varakult**.
Lisainformatsioon: tel: 688 0400
e-post: abi@juristaitab.ee
www.juristaitab.ee

Toetab:

JUSTIITSMINISTEERIUM

KODUMASINATE REMONT

Helista: **517 9771**

9.-10. septembril

Kirjanduslik nädalavahetus Mustlas

Kohtumine Sass Henno ja Contraga.
Mõrvamüsteeriumi lahendamise rollimänguna.
Eelregistreerimisega. Osalemine tasuta!

Toetajad: Tarvatu Vallavalitsus, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Lisainfo Tarvatu Raamatukogu ja Tarvatu noortekeskuse Facebooki lehel!

Kui sul on mure
kas enda või lähedase
ALKOHOLIGA
liialdamise pärast,
VÕTA ÜHENDUST!

Telefonil 5866 5160, e-postiga alko@vmh.ee
esmane vastuvõtt 3 tööpäeva jooksul
teenus on tasuta (ka ravikindlustusega inimestele)

Alkoholitarvitamise häire kabinet on avatud E-R 8-16
Pargi tee 6, Jämejala küla

SIHTASUTUS Viljandi Haigla

Tegurvaldaja nr L02557

 Pesuproff

- vaipade ja pehme mööbli sügavpuhastus
- nahkmööbli puhastus ja kreemitamine
- auto salongi ja istmete pesu, nahahooldus
- auto vahatamine ja poleerimine
- traktorite ja kombainide salongi puhastus

Transport Viljandi piires TASUTA!
Vajadusel teeme töid teie kodus!

Tel 5650 6121, 5331 3054
www.pesuproff.com

 Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

LÄHED PIIRIVEEKOGULE SEILAMA?

ARE YOU GOING TO SAIL AT TRANSBOUNDARY WATERS?
СОБИРАЕШЬСЯ ВЫЙТИ НА ПОГРАНИЧНЫЙ ВОДОЁМ?

ANNA MEILE SELLEST TEADA!

LET US KNOW ABOUT IT!
СООБЩИ НАМ!

WWW.PIIRIVEEKOGU.EE

Tee piiriveekogule registreerimine
mugavaks, lihtsaks ja kiireks!

Make your registration to transboundary waters
more convenient, simpler and faster!

Регистрация выхода на пограничный водоём
стала быстрее, проще и удобнее!

 Politsei- ja Piirivalveamet

ATRAKTSIOONID ÕUE JA TUPPA

•

SÜNNIPÄEVAPEOD MÄNGUTOAS

www.MULGIMADIN.ee

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi!

HILDA SÄDE	94 14.09.1923	Uusna küla	SIRJE TASANE	12.09.1947	Vardja küla
	92		LY MIRKA	13.09.1947	Vana-Võidu küla
ALIDE MAIDLA	21.09.1925	Tohvri küla	LIIDIA OLÕTSKA	14.09.1947	Vana-Võidu küla
AGNESSA TIKKO	23.09.1925	Uusna küla	EIGO LIPPUS	17.09.1947	Ramsi alevik
	91		ELS KOTOVA	30.09.1947	Loodi küla
REINHOLD PÄRN	10.09.1926	Kassi küla		65	
	90		NADEŽDA TROFIKOVA	3.09.1952	Päri küla
LEILI SÄRK	9.09.1927	Karula küla	JÜRI KARU	3.09.1952	Peetrimõisa küla
ANNA GROSSTHAL	11.09.1927	Ramsi alevik	ILMAR LAUR	6.09.1952	Surva küla
	85		ANTS JÄNES	9.09.1952	Saarepeedi küla
HELJA-MARIE VISNAP	7.09.1932	Heimtali küla	NINA GIRSHIK	11.09.1952	Valma küla
HILDA JÕEKALLAS	15.09.1932	Uusna küla	MARIKA OJA	13.09.1952	Leemeti küla
	80		MARIKA HEINASTU	15.09.1952	Heimtali küla
VEERA PILLE	7.09.1937	Uusna küla	AGO MÕTTUS	20.09.1952	Vana-Võidu küla
LEMBIT RÜGA	20.09.1937	Vardja küla	KIIRA MÄGI	20.09.1952	Viiratsi alevik
HEINO SUVI	21.09.1937	Heimtali küla	UKU MIRKA	21.09.1952	Viiratsi alevik
AINO MIRKA	21.09.1937	Saarepeedi küla	JULIUS RÄÄTS	23.09.1952	Viiratsi alevik
LILLE LAANE	22.09.1937	Paistu küla	HANNO HÄRM	23.09.1952	Tänassilma küla
LEMBIT RULL	30.09.1937	Ramsi alevik	EHA TOLK	27.09.1952	Puiatu küla
	75		PEETER TUUR	29.09.1952	Karula küla
LEIDA JAKOBSON	16.09.1942	Viiratsi alevik	TATJANA DUBENTSOVA	30.09.1952	Mähma küla
LEILI MUST	18.09.1942	Viiratsi alevik		60	
HELLE KIMMEL	23.09.1942	Paistu küla	TIINA KEERD	4.09.1957	Viiratsi alevik
JÜRI HENDRIKSON	29.09.1942	Kookla küla	LJUBOV ZHULINSKA	4.09.1957	Viiratsi alevik
	70		AIVAR AUS	12.09.1957	Karula küla
RITA LAURITS	5.09.1947	Päri küla	JÜRI ROSLENDER	20.09.1957	Vana-Võidu küla
RAIVO AALMANN	10.09.1947	Vardja küla	PILLE TUVIKE	20.09.1957	Alustre küla
			KAJA TREIMUTH	21.09.1957	Ramsi alevik
			TÕNIS SIHVER	22.09.1957	Valma küla

Õnnitleme lapse sünni puhul!

29. mail sündis **Stefan** Heinla, Viljandi vald
29. mail sündis **Nora** Meremaa, Vana-Võidu küla
30. mail sündis **Heleene** Klampe, Vardja küla
6. juunil sündis **Hans Kristen** Nälk, Jämejala küla
6. juunil sündis **Aurelia Luule** Sanderemat, Tohvri küla
10. juunil sündis **Greta-Maarja** Gurjev, Viiratsi alevik
20. juunil sündis **Rotislav** Iaroshenko, Päri küla
20. juunil sündis **Adeele** Kotov, Päri küla
24. juunil sündis **Sander** Sosi, Paistu küla
25. juunil sündis **Sebastian** Pärn, Holstre küla
3. juulil sündis **Uljana** Rjabinina, Pulleritsu küla
4. juulil sündis **Lisete** Välbe, Paistu küla
15. juulil sündis **Lisandra** Salak, Ramsi alevik
24. juulil sündis **Lauri** Kondio, Vägita küla
30. juulil sündis **Martin** Ivask, Mustapali küla

MÄLESTAME

ALEKSANDER SEMJONOV

23.06.1955 – 10.06.2017
Viljandi vald

VAIME VÕSA

18.03.1925 – 13.06.2017
Vana-Võidu küla

ASTA ÕNNE

8.11.1925 – 15.06.2017
Vägita küla

VIRVE HAUGAS

24.09.1924 – 18.06.2017
Viiratsi alevik

LIA VEIDEMANN

11.12.1932 – 19.06.2017
Pinska küla

ÕIE JÕHVE

1.03.1951 – 26.06.2017
Viiratsi alevik

MÄRT MAATEN

5.12.1954 – 6.08.2017
Alustre küla

HILLAR KARM

3.01.1956 – 3.07.2017
Marna küla

SILVI LEEVIT

26.01.1936 – 10.07.2017
Viiratsi alevik

ERNA KASE

9.04.1921 – 18.07.2017
Leemeti küla

HEINO RÜGA

28.04.1940 – 21.07.2017
Viiratsi alevik

HILLAR ZEMESCH

1.04.1952 – 24.07.2017
Surva küla

LINDA TIKK

1.11.1920 – 27.07.2017
Valma küla